Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LXIV. — Wydany i rozesłany dnia 31 grudnia 1872.

171.

Rozporządzenie ministra handlu z dnia 19 grudnia 1872,

którem w wykonaniu ustawy o miarach i wagach z dnia 23 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 16 z roku 1872), ogłasza się porządek sprawdzania miar i wag, tudzież taryfa należytości za sprawdzanie tychże

W wykonaniu ustawy z dnia 23 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 16 z roku 1872) podaje się niniejszem do wiadomości powszechnej porządek sprawdzania miar i wag, przez ces. król. i komisyą główną miar i wag ustanowiony, tudzież taryfę należytości za sprawdzanie miar i wag, z tym dodatkiem, że tak porządek ten, jak i taryfa obowiązują od dnia ogłoszenia.

Banhans r. w.

Porządek sprawdzania miar i wag

dla

królestw i krajów monarchii austryacko-węgierskiej reprezentowanych w radzie państwa.

Wydany dnia 19 grudnia 1872 przez ces. król. komisyą główną miar i wag w wykonaniu ustawy o miarach i wagach z dnia 23 lipca 1871.

Rozdział pierwszy.

Przepisy o materyale, kształcie, znakach i innych własnościach nowych miar i wag, które mają być wyłącznie w publicznym obiegu używane od dnia 1 stycznia 1876 a już od dnia 1 stycznia 1873 będą przyjmowane do sprawdzenia, tudzież o granicach błędów, których urzędy przy sprawdzaniu tychże miar i wag, przestrzegać mają.

I. Miary długości.

§. 1.

Miary dozwolone i sposób ich oznaczania.

Do sprawdzania będą przyjmowane miary, których długość wynosi:
 20 metrów,
 10 metrów,

5 metrów,
4 metry,
2 metry,
1 metr,
0,5 metra czyli 5 decymetrów czyli 20 centymetrów,
0,2 metra czyli 2 decymetry czyli 50 centymetrów.

Oznacza się te miary nazwą całkowitą, wyżej wymienioną. Do miar wymienionych w dwóch ostatnich wierszach powyższego szeregu można użyć którejkolwiek z trzech nazw tamże podanych.

§. 2.

Materyał, kształt i konstrukcya miar długości.

Wszystkie miary, które mają być sprawdzane powinny być wyrobione z materyału dostatecznie twardego, jako to: z żelaza, mosiądzu, pakfongu, drzewa, kości słoniowej i t. p. (z wyjątkiem fiszbinu), oraz powinny mieć kształt i konstrukcyą taką, iżby przy używaniu długość ich nie ulegała zmianom, przechodzącym te granice błędów, które w obiegu mogą być cierpiane.

Do sprawdzenia będą zatem przyjmowane:

1. Miary prętowe (nieskładalne), tak kresowe (Strichmassstäbe) jak końcowe (Endflächenmassstäbe) wyrobione z materyału dostatecznie twardego, pełne i o przekroju zabezpieczającym je należycie od wygięcia.

2. Miary składalne; połączenie pojedynczych ogniw, których długość ma być częścią krotną całej miary, powinno być mocne i trwałe.

Wyjątek stanowią służące do mierzenia towarów bławatnych (łokciowych) pręty jednometrowe, które muszą być nieskładalne i tylko na centymetry podzielone.

3. Miary wstęgowe z blachy metalowej.

Wszelkie drewniane miary końcowe powinny być opatrzone po obu końcach w skówkę metalową.

Mogą także być przypuszczone do sprawdzania i cechowania miary do koni, długości 2 metrów, z taśmy gęsto utkanej, jak najmniej podatnej, 20 milimetrów szerokiej. Taśma, tam gdzie się na niej miara rozpoczyna, powinna być przyszyta do kawałka blachy mosiężnej, 8 centymetrów długiego a 3 centymetry szerokiego, który, przy używaniu, kładzie się pod kopyto konia i po obu węższych stronach jest wycięty widełkowato, aby można było taśmę na nim obwinąć. Pierwszy metr taśmy powinien być podzielony na decymetry, drugi na centymetry.

Miary, powyższym wymaganiom odpowiadające, mogą być sprawdzane nawet wtedy, gdy stanowią część składową innych narzędzi mierniczych, jeżeli pomimo tego połączenia czynność sprawdzania może być wykonaną podług przepisów instrukcyi.

Miary, na których oprócz podziału metrycznego jest jeszcze inny, nie będą do sprawdzania i cechowania przyjęte.

§. 3.

Sprawdzanie i dozwolony błąd w miarach długości.

Urząd miar i wag sprawdzić winien nietylko całkowitą długość miary, lecz oraz jej podział i dopiero wtedy przystąpić do cechowania, gdy porównawszy miarę podaną z normalną, przekona się, że błąd całkowitej długości miary podanej nie przechodzi granicy poniżej pod *a)* ustanowionej, a podział odpowiada warunkom pod *b)* wymienionym.

a) Błąd całkowitej długości może wynosić najwięcej:

1. W miarach metalowych ścisłych:

	Milimetra
na 1 metr długości	0,1
„ 0,5 i 0,2 metra	0,05

2. W zwyczajnych miarach metalowych, a także u mniejszych, od 0,5 metra poczynając, zrobionych z twardego drzewa, z kości słoniowej i t. p.

na 2 metry długości	0,75
„ 1 metr „	0,5
„ 0,5 i 0,2 metra długości . . .	0,25

3. W miarach drewnianych:

na 5 i 4 metry długości	3,0
„ 2 metry „	1,5
„ 1 i 0,5 metra długości	0,75

4. W prętach jednometrowych podzielonych tylko na centymetry, metalowych lub drewnianych, do towarów łokciowych 1,0

5. W miarach wstęgowych z blachy metalowej:

na 20 metrów długości	3,5
„ 10 „ „	2,25
„ 5 „ „	1,75
„ 2 metry „	1,25
„ 1 metr „	0,75

6. W miarach do koni 2 metrowych 3,0

Błąd długości całkowitej miar końcowych pod 2, 3 i 4 wymienionych dozwolonym jest aż do powyższych granic, tylko w ten sposób, że miara może być o tyle dłuższą.

b) Podział powinien być ile tylko można jednostajny; kreski zatem nie mają znacznie zbaczać od tego miejsca, w którem znajdować się powinny, przy uwzględnieniu całkowitej długości miary i ich odległości od początku tejże.

Bliższe objaśnienia zawiera instrukcya.

§. 4.

Cechowanie.

Miary uwierzytelnia się wyciśnięciem cechy tuż przy obu ich końcach. Na jednym końcu przydaje się także liczbę oznaczającą rok bieżący.

Na miarach drewnianych mających skówki metalowe, wyciska się cechę na drzewie, tuż przy skówkach; na miarach drewnianych podlejszych, mających 2 do 5 metrów długości cechy się wypala.

Na miarach wstęgowych, z blachy metalowej umieszcza się cechę i rok na płaskich główkach dwóch obok siebie lub jeden za drugim znajdujących się nitów, któremi przytwierdzonym być musi początek wstęgi między końcami we dwoje złożonego skrawka blachy, skówkę stanowiącej.

Miary, mające podział z kilka stron, powinny być cechowane po każdej stronie na której jest podział.

Miary ścisłe otrzymają prócz tego cechę w kształcie gwiazdy o sześciu promieniach.

II. Miary objętości do płynów.

§. 5.

Miary dozwolone do płynów i ich oznaczanie.

Miary do płynów, w obiegu publicznym używać się mające, wtedy tylko będą przyjmowane do sprawdzania i cechowania gdy są następującej wielkości:

20 litrów	1/8 litra,
10 „	0,1 litra
5 „	1/16 „
2 litry	0,05 „
1 litr	1/32 „
1/2 litra czyli 0,5 litra	0,02 „
1/4 „	0,01 „
0,2 „	

Znak ma być wyraźny, od miary nieoddzielny i powinien wyrażać ilość litrów lub części ułamkowe litra, w mierze zawarte, z dodaniem słowa Litr albo głoski L. Do oznaczania dziesiętnych części litra używa się ułamków dziesiętnych, a do oznaczenia przepołowień, ułamków zwyczajnych. Na miarach metalowych znak się wybija lub wyciska a na drewnianych wypala.

§. 6.

Materyał.

Miary, przeznaczone do obiegu aż do 2 litrów, mogą być z robione albo z cyny, albo z blachy białej lub żelaznej, prasowanej i pobielanej. Blacha powinna być dość gruba; do pobielania może być użyta tylko cyna czysta.

Większe miary, objętości 5, 10 i 20 litrów robi się z drzewa.

§. 7.

Kształt.

Miary mające 2 litry i 1 litr pojemności, tudzież mniejsze, z przepołowień powstałe aż do 1/32 litra, powinny mieć kształt walca, którego wysokość jest dwa razy większa od średnicy.

Na tej zasadzie miary do płynów powinny mieć następujące wymiary w milimetrach:

Pojemność miary	Obliczone wymiary średnicy	Obliczone wymiary wysokości
2 L.	108,4mm	216,7mm
1 L.	86,0	172,1
1/2 L.	68,3	136,5
1/4 L.	54,2	108,4
1/8 L.	43,0	86,0
1/16 L.	34,1	68,3
1/32 L.	27,1	54,2

Miary utworzone przez podział na części dziesiętne, to jest mające 0,2, 0,1, 0,05, 0,02 i 0,01 litra pojemności, dla odróżnienia ich od miar, utworzonych za pomocą przepołowień, będą miały kształt stożka ściętego, któregrego średnica górna otrzyma taki

wymiar, jaki miałaby w mierze kształtu walcowatego, stosownie do warunku, iż wysokość winna być dwa razy większą od średnicy; dolna zaś średnica powinna wynosić $^4/_3$ górnej.

Wymiary ich będą zatem następujące:

Pojemność miary	Obliczona średnica górna	Obliczona średnica dolna	Obliczona wysokość
0,2 L.	50,3ᵐᵐ	67,1ᵐᵐ	73,4ᵐᵐ
0,1 L.	39,9	53,2	58,3
0,05 L.	31,7	42,3	46,3
0,02 L.	23,4	31,1	34,1
0,01 L.	18,5	24,7	27,0

Ażeby łatwiej było wylewać, wszystkie miary do płynów tak powinny być zrobione, aby powierzchnia płynu nie dochodziła do górnego brzegu.

Robiąc zatem miary, trzeba im dawać wysokości większe od wskazanych, tak, ażeby odległość powierzchni płynu od górnego brzegu, w miarach blaszanych mających 2, 1 i 0,5 L. pojemności wynosiła najmniej 6 a najwięcej 12 milimetrów, w mniejszych zaś miarach blaszanych i we wszelkich cynowych, najmniej 4 a najwięcej 7 milimetrów.

Celem ułatwienia wyrobu tych miar, dozwala się na średnice nieco większe lub nieco mniejsze od wyżej podanych obliczonych; jednak przy miarach na 2 L. aż do 0.5 L. błąd nie powinien przenosić 2 milimetrów, zaś przy miarach mniejszych jednego milimetru.

Drewniane miary do płynów, na 5, 10 i 20 litrów powinny być klepkowe i mieć następujące wymiary w milimetrach:

Pojemność miary	Średnica górna	Średnica dolna	Wysokość pionowa
5 L.	214ᵐᵐ	190ᵐᵐ	214ᵐᵐ
10 L.	270	240	270
20 L.	340	302	340

Średnice mogą być o 5 milimetrów większe lub mniejsze. Podane wysokości pionowe są tak obliczone, że jeżeli naczynie napełni się jak należy, powierzchnia płynu przypadać będzie prawie o $^1/_4$ całej wysokości poniżej górnego brzegu, aby łatwiej było wylać.

Na wszystkich miarach do płynów, urzędnik właściwy, ustanowiony do tego, oznaczy wysokość powierzchni płynu, odpowiadającą właściwej pojemności, a następnie uwidoczni ją dwoma znakami, leżącemi naprzeciwko siebie w kierunku średnicy od ucha idącej, mianowicie zaś: na miarach cynowych i blaszanych kroplami cyny (guzkami), a na drewnianych gwoździami płaskiemi.

§. 8.

Konstrukcya i inne własności.

Miary cynowe powinny być ulane z cyny czystej, za co odpowiada konwisarz, wybijając próbę cyny i nazwisko swoje na dnie; powinny być zewnątrz i wewnątrz gładko wytoczone, na górnym i dolnym brzegu wzmocnione obręczką wałkowatą (Wulst) 4 do 6 milimetrów grubą i tyleż wysoką, tudzież zaopatrzone uchem (Fig. 1, Tabl. 1).

Miary z białej blachy (Fig. 2, Tabl. 1) będą podobnież z uchem, na którem z wierzchu rzemieślnik wybija swój znak, i będą na górnym i dolnym brzegu wzmocnione

obrączką z białej blachy tak przylutowaną, ażeby na powierzchni miary pozostał od góry i dołu rąbek niezakryty, 2 do 3 milimetrów szeroki, który następnie wygina się na obrączkę i z tą mocno zbija. Na miarach 2 lub 1 litrowych obrączka ta powinna mieć odpowiednio na pierwszych 20, na drugich 15 milimetrów szerokości, na miarach $^1/_2$ i $^1/_4$ litrowych 10 milimetrów a na mniejszych, 8 milimetrów.

Dna powinny stanowić płaszczyznę równą; powinny być równoległe od górnego i dolnego brzegu i u miar z białej blachy nie mają być prostemi wlutowanemi krążkami, lecz powinny mieć brzeg w górę wygięty. Odległość dna od płaszczyzny dolnego brzegu powinna wynosić około 2 milimetry.

Miary drewniane, 5, 10 i 20 litrowe (Fig. 3, Tabl. 1), powinny być zrobione z klepek dębowych, 13 do 15 milimetrów grubych. W miarach na 10 i 20 litrów, dwie klepki naprzeciwko siebie stojące, sterczą wewnątrz mniej więcej na 15 milimetrów względem innych, i z tych zrobione są rękojeści wystające o 125 milimetrów ponad brzeg górny. Miara na 5 litrów ma tylko jednę rękojeść. Wątory nie powinny wystawać po nad spodnią powierzchnią dna więcej niż na 25 do 30 milimetrów.

Miary te powinny być pobite żelaznemi obręczami mającemi po 25 milimetrów szerokości; dwie mniejsze dwiema, a miara 20 litrowa, trzema, z których jedna winna być umieszczona na samym dole.

Miary 10 i 20 litrowe dzielą się na części 5 litrowe i powierzchnią płynu, odpowiadającą każdej z tych części, zaznacza się gwoździami płaskiemi (Fig. 4, Tabl. 1), wbitemi naprzeciwko siebie w grubsze klepki, stanowiące rękojeści. Dla tego zgrubienie tych klepek musi się poczynać nieco popod najniższym gwoździem.

§. 9.

Sprawdzanie i granice błędów.

Wysokość, do której powierzchnia płynu powinna w naczyniu dochodzić, aby objętość była właściwą, oznacza sam urzędnik miarowy, zachowując w tej mierze przepisy instrukcyi i bacząc, aby różnica od objętości właściwej nie wynosiła:

w miarach metalowych	objętości	2 L. i	1 L.	więcej	nad	$^1/_{400}$	objętości	właściwej,
„ „	„	0,5	„ do 0,2	„	„	„ $^1/_{200}$	„	„
„ „	„	$^1/_8$	„ „ 0,01	„	„	„ $^1/_{100}$	„	„
„ „ drewnianych	„	20	„ „ 5	„	„	„ $^1/_{200}$	„	„

§. 10.

Sprawdzanie pojemności beczek.

Beczki, które do sprawdzania przyjąć można, powinny być mocno zbudowane. Ich pojemność oznacza się sposobem w instrukcyi przepisanym aż do $^1/_{300}$ tejże pojemności i wypala się takową na dnie czopowem a mianowicie: jeżeli beczka ma więcej niż 300 litrów, z zaokrągleniem do całych litrów, na mniejszych zaś, z zaokrągleniem do dziesiętnych części litra.

Beczki na piwo przyjmuje się do sprawdzenia tylko takie, które są wylane smołą.

Na żądanie można także oznaczyć tarę (wagę próżnej beczki po zdjęciu dodatkowych obręczy o ile się na niej znajdują), którą w kilogramach i dziesiętnych częściach kilogramu wyrażoną, wypala się z przydaniem głosek T . . . K na dnie czopowem.

§. 11.

Cechowanie.

Cechy umieszcza się na naczyniach cynowych tuż pod brzegiem na powierzchni zewnętrznej; na naczyniach blaszanych wybija się takowe na dwóch kroplach cynowych (groszkach) słabo wypukłych, o 5 milimetrów od siebie oddalonych a po 8 milimetrów średnicy mających, i umieszczonych na zewnętrznej powierzchni, tuż pod obrączką, z tej strony, którą się spostrzega z przodu gdy ucho jest zwrócone w lewo.

Na trzech drewnianych miarach do płynów wypala się cechy na powierzchni zewnętrznej, na beczkach zaś, na dnie czopowem.

III. Miary objętości do rzeczy sypkich.

§. 12.

Miary dozwolone i ich oznaczenie.

Z miar, do publicznego obiegu służących, będą sprawdzane i cechowane tylko następujące:

1 hektolitr (tylko do węgli),	½ litra czyli 0,5 litra,
½ czyli 0,5 hektolitra,	¼ „
¼ hektolitra,	0,2 „
20 litrów,	⅛ „
10 „	0,1 „
5 „	1/16 „
2 litry	0,05 „
1 litr	

Większe trzy miary oznacza się znakami: 1 H., 0,5 H lub ½ H. i ¼ H, wolno jednak wypisać całkiem hektolitr; mniejsze zaś miary, zacząwszy od 20 litrów, oznacza się liczbami wyżej wyrażonemi, z przydaniem głoski L. lub słowa litr; na miarach drewnianych znaki te się wypala, na blaszanych wybija lub wyciska.

§. 13.

Materyał.

Miary, do obiegu publicznego przeznaczone od 50 litrów i mniejsze aż do 5 litrów, powinny być zrobione z twardego drzewa; mniejsze, od ½ litra zacząwszy, z blachy białej, pobielanej cyną czystą, albo z blachy żelaznej, prasowanej i pobielanej. Miary 2 i 1 litrowe mogą być zrobione albo z drzewa albo z blachy. Miara do węgli, na 1 hektolitr, powinna być zrobiona z drzewa miękkiego, dobrze wysuszonego ażeby była jak można najlżejsza.

§. 14.

Kształt.

Wszystkie miary tego rodzaju (z wyjątkiem powstałych przez podział na części dziesiętne: 0,2, 0,1, 0,05 L.) powinny mieć kształt walca, którego wysokość równa się średnicy. Miary powstałe z podziału litra na części dziesiętne, z przyczyny w §. 7 wzmiankowanej, powinny być zrobione w kształcie stożka ściętego, którego średnica górna

otrzyma taki wymiar, jaki miałaby w mierze kształtu walcowego, stósownie do warunku, iż wysokość równa się średnicy; dolna zaś średnica powinna wynosić 5/4 górnej.

Wymiary rozmaitych miar, wyrażone w milimetrach, będą zatem następujące:

Pojemność miary	Średnica i wysokość	Wielkość miary	Średnica i wysokość
1 H.	503,1mm	2 L.	136,6
0,5 H.	399,3	1 L.	108,4
1/4 H.	316,9	1/2 L.	86,0
20 L.	294,2	1/4 L.	68,3
10 L.	233,5	1/8 L.	54,2
5 L.	185,5	1/16 L.	43,0

Miary powstałe z podziału litra na części dziesiętne:

Pojemność miary	Średnica górna	Średnica dolna	Wysokość
0,2	63,4mm	79,2mm	49,9mm
0,1	50,3	62,9	39,6
0,05	39,9	49,9	31,4

Aby wyrob tych miar ułatwić, dozwala się na średnice nieco większe lub nieco mniejsze od obliczonych, jednak przy miarach drewnianych na 1 hektolitr błąd nie powinien przenosić 10 milimetrów, przy mniejszych poczynając od 1/2 H. nie przenosić 5 milimetrów, a przy blaszanych 2 milimetrów.

§. 15.

Konstrukcya.

Drewniane miary do ziarna, pojemności 0,5 H. do 1 L., powinny być zrobione podług przepisów niżej podanych z drzewa twardego, dobrze wysuszonego, o ile można dębowego, klepkowe, wewnątrz walcowe; wymiary zaś ich powinny być ile możności zbliżone do podanych poniżej.

Grubość klepek i długość wątorów powinny być następujące:

W miarach na	Grubość klepek przy górnym brzegu	Długość wątorów
1/2 H.	12mm	20mm
1/4 H. i 20 L.	11	15mm
10 L. i 5 L.	10	15mm
2 L. i 1 L.	8	15mm

Powierzchnie dna, tak wewnętrzna jak zewnętrzna, powinny być płaskie.

Klepki powinny być na każdej fudze przymocowane do górnej obręczy żelaznemi nitami, mającemi główki płaskie, średnicy 12 milimetrów, w taki sposób, ażeby główka nitu znajdowała się wewnątrz. (Fig. 5, 6, 7, Tabl. 1). Podobnież w miarach na pół hektolitra, wątory czterech klepek powinny być połączone z obręczą dolną w taki sposób, ażeby cztery nity łącznie z dwoma, znajdującemi się na końcach szyny dolnej, tworzyły sześciokąt foremny (Fig. 7).

W miarach mniejszych, poczynając od 1/4 H. przymocować należy wątory tylko trzech klepek do obręczy dolnej tak, aby te trzy nity tworzyły trójkąt równoboczny.

Dno półhektolitra należy zaopatrzyć od zewnątrz (Fig. 7), w kierunku średnicy a prostopadle do spojeń dąg, dno składających, w szynę żelazną, 25 milimetrów szeroką a najmniej 1 milimetr grubą, która zaginając się w górę na wątorach, i szczelnie do nich przylegając, bieży wzdłuż klepek i sięga aż do górnego brzegu naczynia, gdzie

gdzie się łączy z prostokątnie na dół wygiętemi końcami szpągi żelaznej, wyprężonej w otworze miary, a to za pomocą nitów takich samych jakie służą do przymocowania klepek na górnej i dolnej obręczy. Szyna ta powinna być w dęgi i klepki równo z ich powierzchnią wpuszczona i przytwierdzona do dna ośmią a do każdego boku czterma równo od siebie oddalonemi gwoździami, których główki płaskie powinny mieć po 8 milimetrów średnicy, tak, iżby wewnątrz było widać końce gwoździ. z drzewa wystające i zagięte.

W otworze półhektolitra wyprężona jest szpąga żelazna, której górna powierzchnia winna leżeć całkiem w płaszczyźnie górnego brzegu klepek Jestto sztaba półokrągła, której przekrój jest połkolem o promieniu 10 milimetrów wynoszącym.

Aby szpąga nie zmieniła właściwego położenia, łączy się ją z dnem zapomocą okrągłego. żelaznego pręta mającego 12 milimetrów średnicy (fig. 6). W tym celu szpąga powinna być w środku przewiercona, górny zaś koniec pręta powinien być w długości 10 milimetrów pilnikiem o 2 milimetry ścieńczony, a następnie ze szpągą tak znitowany, aby był prostopadłym do jej płaszczyzny.

Dolny koniec pręta trzeba również ścieńczyć pilnikiem o 2 milimetry a to w takiej długości. aby powstały stąd występ wtedy się mocno opierał na płytce żelaznej 25 milimetrów średnicy a 4 milimetry grubości mającej i w wewnętrzną powierzchnią dna wpuszczonej, kiedy pręt przejdzie przez dziurę wywierconą w płytce i dnie a szpąga zajmie właściwe położenie. Na pręt wystający wówczas jeszcze około 6 milimetrów nad zewnętrzną powierzchnią dna zasadza się drugą płytkę żelazną 25 milimetrów w kwadrat mającą a 4 milimetry grubą, odpowiednio przewierconą, i takowy mocno się przynituje do szyny na dnie wyprężonej.

Obręcze żelazne, do okucia miar użyte, powinny mieć na półhektolitrach i na ćwierćhektolitrach, tudzież na miarach 20 litrowych najmniej $1^1/_2$ milimetra, na mniejszych zaś najmniej 1 milimetr grubości, a obydwa ich końce na siebie zachodzące powinny być nitami zanitowane tak, aby odległość tych nitów od siebie wynosiła na półhektolitrach około 40, na mniejszych zaś miarach 35 do 25 milimetrów.

Obręcze te powinny mieć 25 milimetrów szerokości na wszystkich większych miarach, aż do 5 litrów, zaś 20 milimetrów na miarach 2 i 1 litrowych.

Miary na $^1/_2$ H., $^1/_4$ H., i 20 L. powinny być okute trzema obręczami, inne zaś dwiema i to tak, aby zewnętrzne brzegi górnej i dolnej obręczy leżały równo z górnym i dolnym brzegiem klepek.

Trzecia obręcz na pół- i ćwierćhektolitrach w połowie wysokości wbić się mająca, powinna mieć dwa żelazne ucha. Każde ucho powinno być przymocowane do obręczy dwoma grubemi nitami od wewnątrz miary wbitemi a których główki powinny mieć 25 milimetrów średnicy; na półhektolitrze szyna winna przechodzić środkiem pomiędzy końcami uch. Obręcz środkowa powinna być nadto przymocowana do klepek dwoma nitami, leżącemi w równej odległości do środków obu uch.

Jeźli półhektolitr ma służyć jedynie do mierzenia owoców, warzyw, węgli i wapna, to nie potrzeba w nim ani szpągi ani pręta; dla tego też szyna spodnia nie dochodzi aż do górnego brzegu miary, lecz się kończy z górnym brzegiem obręczy dolnej na nią wbitej, do której powinna być przymocowana po obu stronach nitami na wskroś przechodzącemi. W przypadku takim, przechodzi przez środek dna nit od wewnątrz wbity, z główką 25 milimetrów średnicy mającą, którego drugi koniec powinien być znitowany ze szyną w ten sam sposób, jak to było wyżej przepisane dla dolnego końca pręta. Zresztą konstrukcya powinna być taka sama, jak powyżej opisana.

Miara do węgli na 1 hektolitr, ażeby była lżejszą, powinna być zrobiona z drzewa miękkiego, dobrze wysuszonego, jak to już nadmieniono w §. 13. Klepki powinny mieć u u górnego brzegu 22 milimetry grubości. Pobicie i przynitowanie klepek do trzech obręczy, jako też obu uch, odbywa się zupełnie w ten sam sposób jak u półhektolitra bez szpągi; tylko dno opatrzone być musi dwiema szynami pod kątem 45 stopni względem spojeń (fug.) Ażeby o ile możności zapobiedz zbyt łatwemu utrącaniu się wątorów, trzeba je także od wewnątrz rozeprzeć obręczą żelazną, $1^1/_2$ milimetra grubą przymocowaną do obręczy dolnej ośmioma nitami równo od siebie oddalonemi.

Konstrukcya blaszanych miar mniejszych do rzeczy sypkich, począwszy od jednego litra, powinna być zupełnie taka, jaką w §. 8 przepisano dla miar z tegoż materyału służących do płynów.

§. 16.

Strychulce.

Wszystkie miary na ziarno są do strychowania. Strychulce do nich potrzebne powinny być z drzewa twardego, dobrze wysuszonego, w kształcie linii dostatecznie grubej, prostej, o krawędziach ostrych i podstawie płaskiej, która to podstawa nie powinna być okuta metalem. Odpowiednio celowi nadaje im się następujące wymiary:

Do miar na	długość	wysokość	szerokość podstawy
$^1/_2$ H.	550mm	90mm	10mm
$^1/_4$ H. do 10 L.	400	80	8
5 L. i 2 L.	250	50	6
do mniejszych	150	30	4

§. 17.

Sprawdzanie i granice błędów.

Sprawdzając miary na ziarno, trzeba trzymać się przepisów podanych w instrukcyi i miara może być cechowana tylko wtedy, jeżeli porównana z normalną okaże się pod względem pojemności nie mniejsza jak być powinna, a w razie gdyby była większą, jeżeli różnica nie wynosi więcej jak:

w miarach pojemności			
0,5 H.	z drzewa $^1/_{400}$	właściwej	pojemności
$^1/_4$ H. do 1 L.	„ „ $^1/_{200}$	„	„
2 L. i 1 L.	z metalu $^1/_{400}$	„	„
$^1/_2$ L. do 0,2 L.	„ „ $^1/_{200}$	„	„
$^1/_8$ L. do 0,05 L.	„ „ $^1/_{100}$	„	„

Chcąc sprawdzić miarę do węgli na 1 H., dość jest zmierzyć prętem metrowym jej średnicę i wysokość. Cechować można tylko wtedy, jeżeli wymiary te nie różnią się od przepisanych (w §. 14) więcej niż o 10 milimetrów i jeżeli pojemność, obliczona na zasadzie wymierzonych długości, jest najwyżej o 1 procent większą jak być powinna.

§. 18.

Cechowanie.

Drewniane miary objętości cechuje się wypalając cechę na ścianie zewnętrznej i na zewnętrznej powierzchni dna, tudzież wybijając takową na górnym brzegu w trzech miejscach, równo od siebie oddalonych. Blaszane miary cechuje się w sposób przepisany w §. 11 dla miar do płynów.

IV. Ciężarki.

§. 19.

Ceiżarki dozwolone i ich oznaczanie.

Ciężarki przeznaczone do publicznego obiegu, mogą być sprawdzane i cechowane tylko wtedy, kiedy mają wielkość poniżej podaną, a są zaopatrzone znakami obok wyrażonemi:

Ciężarki dozwolone	Znaki ciężarków do wag	
	ścisłych	handlowych
20 kilogramów	20 K.	20 K.
10 „	10 K.	10 K.
5 „	5 K.	5 K.
2 „	2 K.	2 K.
1 „	1 K.	1 K.
500 gramów czyli 50 dekagramów	500 G.	50 Dk.
200 „ „ 20 „	200 G.	20 Dk.
100 „ „ 10 „	100 G.	10 Dk.
50 „ „ 5 „	50 G.	5 Dk.
20 „ „ 2 „	20 G.	2 Dk.
10 „ „ 1 „	10 G.	1 Dk.
5 „	5 G.	5 G.
2 „	2 G.	2 G.
1 „	1 G.	1 G.
50 centygramów czyli 5 decygramów	50 C. albo 0,5 G.	
20 „ „ 2 „	20 C. „ 0,2 G.	
10 „ „ 1 „	10 C. „ 0,1 G.	
5 „	5 C. „ 0,05 G.	
2 „	2 C. „ 0,02 G.	
1 „	1 C. „ 0,01 G.	
5 miligramów	5 M.	
2 „	2 M.	
1 „	1 M.	

Dozwolone jest sprawdzanie i cechowanie ciężarków, które w celu ich użycia do wag dziesiętnych i setnych obok znaku ich rzeczywistego ciężaru, mają także dodany w nawiasie znak dziesięciokrotnego, względnie stokrotnego ciężaru.

Na ciężarkach z mosiądzu i innych podobnych metali znak powinien być wybity na powierzchni górnej, na ciężarkach zaś z lanego żelaza, odlany, a mianowicie na ciężarkach handlowych wagi 20, 10 i 5 K. (fig. 8, tab. II) na powierzchni górnej pismem wklęsłem, na wszystkich zaś innych ciężarkach z lanego żelaza pismem wypukłem na powierzchni bocznej.

§. 20.

Materyał.

Z mosiądzu, bronzu, pakfongu i innych aliażów, które co do twardości i śniedzenia są podobne do tych metali, można robić ciężarki każdej wielkości; z lanego żelaza tylko większe aż do 0,5 kilograma włącznie. Na ciężarki mniejsze od grama, można używać oprócz powyższych aliażów także platyny, srebra, glinu i bronzu glinowego.

§. 21.

Kształt.

a) Ciężarki handlowe.

Ciężarki z lanego żelaza, ważące po 20, 10 i 5 kilogramów, będą takiego kształtu, jak jest przedstawiony na fig. 8, tab. II. Powinny być nieco stożkowate, tak, aby górna

średnica wynosiła 0,95 dolnej, i aby wysokość była prawie równa średnicy dolnej. Ciężarki te będą zaopatrzone pierścieniem przekroju kolistego, górna zaś ich powierzchnia będzie miała kształt przedstawiony na figurze, iżby można było pierścień położyć, i ciężarki stawiać na sobie, gdy się ich używa.

Przyjmując ciężar gatunkowy lanego żelaza = 7,1 i zachowując wymiary pierścienia jak można najściślej, wymiary tych ciężarków w milimetrach wyrażone, będą następujące:

	20 K.	10 K.	5 K.
Wysokość całkowita	160,0	126,9	100,7
Wysokość aż do płaszczyzny na której stoi mały stożek	133,3	105,8	83,9
Wysokość małego stożka i półkolistej nasady	26,7	21,1	16,8
Średnica podstawy dolnej	160,0	126,9	100,7
„ górnej powierzchni	152,0	120,6	95,7
„ wyciętego stożka od dołu	62,7	49,7	39,5
„ „ „ od góry	76,0	60,3	47,9
„ małego „ od dołu	44,0	34,9	27,7
„ „ „ od góry	30,7	24,3	19,3
Wewnętrzna średnica ucha	16,0	13,0	10,0
Grubość ucha	6,0	5,0	4,0
Szerokość „	16,0	13,0	10,0
Wewnętrzna średnica pierścienia	58,0	46,0	36,0
Grubość pierścienia	12,0	10,0	8,0

Też same ciężarki na 20, 10 i 5 K. zrobione z mosiądzu lub podobnych aliażów, będą miały kształt walca, albo z guzikiem albo ze stałym obłąkiem (fig. 9, tab. II); wysokość walca wynosi w przybliżeniu $^{11}/_{10}$ średnicy.

Ciężarki na 2, 1 i 0,5 K. bez względu na materyał, będą miały kształt guzikiem opatrzonego walca, mającego średnicę równą wysokości (fig. 10, tab. II).

Ciężarki na 200 gramów aż do 1 grama będą w kształcie krążka z guzikiem: wymiary ich przedstawiają w przybliżeniu figury (tab. II).

Ciężarki składane (z kubków metalowych wchodzących jeden w drugi) nie będą przyjmowane do sprawdzania i cechowania.

b) Ciężarki ścisłe.

Ciężarki ścisłe każdej wielkości aż do 1 G. i z jakiegokolwiek materyału, będą miały kształt stożków ściętych z krawędziami nieco zaokrąglonemi i podstawą dolną mniejszą (tab. III) Ciężarki na 20, 10 i 5 K. mają albo guziki albo obłąki stałe; ciężarki na 2 K. aż do 1 G. mają guziki.

W wymiarach mają być w przybliżeniu zachowane następujące stosunki:

W ciężarkach na
20 K. do 0,5 K. dolna średnica = 0,85 górnej, wysokość = średnicy środkowej.
200 G. do 5. G. dolna średnica = 0,8 górnej, wysokość = połowie środkowej średnicy.
2 G. i 1 G. dolna średnica = 0,8 górnej, wysokość = $^1/_4$ środkowej średnicy.

Ciężarki mniejsze od grama będą w kształcie blaszek prostokątnych z brzegiem jednym, wygiętym do góry.

§. 22.

Inne własności.

Ciężarki mosiężne i z innych podobnych metali zrobione, tudzież ciężarki z lanego żelaza z guzikami, powinny być łącznie z obłąkiem lub guzikiem pełno odlane; ciężarki z guzikami do odśrubowania nie są dozwolone.

W ciężarkach z lanego żelaza na 20, 10 i 5 K. pierścień powinien być skuty na gorąco, a ucho, w które ma wchodzić (lub też obłąk u wag ścisłych z lanego żelaza) powinno być wtopione nie używając różnorodnego środka łączącego, jak ołowiu i t. p. Ucho nie powinno wystawać po nad górną powierzchnią ciężarka.

Wszystkie ciężarki od 20 K. do 0,5 K. z jakiegokolwiek zrobione materyału, powinny mieć na górnej powierzchni w celu wyrównania otwór okrągły prowadzący do wydrążenia, które służy do umieszczenia materyału wyrównywającego, jakim być może szrut żelazny, ołowiany lub cynowy.

Co do wielkości tegoż wydrążenia to w ciężarkach z lanego żelaza, sztuka surowa, ze względu na jej późniejsze dopełnienie materyałem wyrównywającym, może przy zupełnie równej wielkości ze sztuką pełną ciężaru prawidłowego, być odlaną nieco lżejszą, mianowicie:

sztuka	20 K.	najwięcej o	200 G.	najmniej o	80 G.
„	10 K.	„	„ 175 G.	„	„ 70 G.
„	5 K.	„	„ 150 G.	„	„ 60 G.
„	2 K.	„	„ 100 G.	„	„ 40 G.
„	1 K.	„	„ 80 G.	„	„ 30 G.
„	0,5 K.	„	„ 60 G.	„	„ 25 G.

W ciężarkach mosiężnych, które już przy wykonaniu mogą być zrobione w przybliżeniu dokładnie, dostateczne jest wydrążenie mniejsze.

W ciężarkach z lanego żelaza musi być otwór do wyrówniania tuż nad wydrążeniem nieco węższy niż na powierzchni ciężarka, a pomiędzy temi jego końcami powinien się rozszerzać, tak ażeby zatyczka do sprawdzania mogła się na dole oprzeć i przy zbijaniu, w gardzieli jego rozszerzyć, a przez to silnie utwierdzić. W trzech ciężarkach opatrzonych pierścieniami, trzeba umieścić otwór do wyrównania, w powierzchni obniżonej, na której stoi mały stożek (fig. 8, tab. II).

W ciężarkach mosiężnych otwór do wyrównania powinien być wyrobiony nieco stożkowato na długość około 10 milimetrów.

Średnica otworu do wyrównania w ciężarkach na 20, 10 i 5 K. powinna mieć 12 milimetrów; w ciężarkach po 2, 1 i 0,5 K., powinna mieć 8 milimetrów.

Zatyczka powinna być zrobiona z miedzi lub mosiądzu, a jej górna powierzchnia powinna po wbiciu leżeć ile możności równo z powierzchnią ciężarka.

Wyrównanie ciężarków mniejszych od 200 gramów poczynając, uskutecznia się przez stoczenie dolnej powierzchni.

Każdy ciężarek, który ma być do sprawdzenia przyjęty, powinien mieć powierzchnię czystą i gładką, na której nie powinno być widać ani dziurek czyli wydrążeń, chociażby jakimkolwiek innym materyałem wypełnionych, ani też sztyftów wbitych. Na dolnej powierzchni ciężarków zrobionych z mosiądzu lub innych podobnych metali, powinno być widać, że są wykonane na tokarni.

Ciężarki z lanego żelaza powinny być nietylko powleczone czernidłem za pomocą pędzla, lecz mają być w ogniu poczernione.

Ciężarki odlane lub utoczone z brzegiem wystającym u dołu nie są dozwolone.

§. 23.

Sprawdzanie i granice błędów.

Każdy ciężarek powinien być sprawdzony w sposób instrukcyą przepisany, i tylko wtedy może być uwierzytelniony zapomocą cechy, jeżeli od normalnego różni się najwięcej o ilość poniżej podaną, mianowicie zaś ciężarek handlowy tylko wtedy, jeżeli o tyle jest większy:

Wielkość ciężarka	dozwolona różnica a) w ciężarkach ścisłych	dozwolona różnica b) w ciężarkach handlowych
20 K.	1500 M.	3000 M.
10 „	900 „	1800 „
5 „	450 „	900 „
2 „	225 „	450 „
1 „	150 „	300 „
500 G.	90 „	180 „
200 „	40 „	80 „
100 „	25 „	50 „
50 „	20 „	40 „
20 „	10 „	20 „
10 „	8 „	16 „
5 „	5 „	10 „
2 „	3 „	6 „
1 „	2 „	4 „
50 C.	1 „	
20 „	1 „	
10 „	1 „	

Sztuki ciężarków ścisłych od 5 C. do 1 M. powinny być zrobione każdy z osobna, jak najdokładniej i na każde 4 sztuki razem wzięte, które dają jednostkę bezpośrednio wyższego rzędu, dozwolona jest różnica wynosząca najwięcej $^{1}/_{100}$ przepisanego ciężaru tejże jednostki.

§. 24.

Cechowanie.

Ciężarki opatrzone zatyczką sprawdzenia będą cechowane na górnej powierzchni tejże, a jeżeli są zrobione z mosiądzu lub innego podobnego metalu, także na powierzchni dna; ciężarki pełne z mosiądzu, bronzu itp. na tej powierzchni, która za ustawieniem ciężarka we właściwem położeniu będzie zwrócona w górę i na powierzchni dna; ciężarki w kształcie blaszek na powierzchni górnej.

Ciężarki ścisłe będą nadto oznaczone na górnej powierzchni cechą w kształcie gwiazdy o sześciu promieniach.

Rozdział drugi.

Przepisy o narzędziach do mierzenia podlegających sprawdzaniu i cechowaniu.

I. Wagi.

§. 25.

O dozwolonych wagach w ogólności.

Do sprawdzania będą przyjmowane tylko te rodzaje wag, których teorya i z doświadczenia znane skutki dają rękojmię, że posiadają czułość, dokładność, wytrzymałość i niezmienność, odpowiednie celom publicznego obiegu.

Będą zatem przyjmowane do sprawdzania tylko wagi drążkowe odpowiadające w ogólności warunkom następującym:

a) Wszelka waga, do sprawdzania przyjąć się mająca, powinna mieć czy to obciążona, czy nieobciążona stałe położenie równowagi, do którego zawsze dokładnie powraca, gdy się ją wprawi w wahnienia. Wyjątek stanowią tylko przezmiany (§. 28) bez zera odpowiadającego ich nieobciążeniu.

b) Wszelkie osie obrotu (noże), tudzież ich łożyska (panwie) powinny być stalowe, jak najczyściej i najgładziej wyrobione, i tak stwardzone, ażeby dobrym pilnikiem rysować się nie dały; łożyska powinny być takie, aby tylko ze samemi ostrzami nożów stykać się mogły i nie zachodziło żadne ocieranie się, zapora lub tarcie, kiedy się waga kołysze.

c) Wszystkie osie obrotu powinny być ze swemi drążkami stale i niezmiennie połączone i dostatecznie długie, aby mogły ciągle pozostawać w zetknięciu ze swemi łożyskami w całej ich długości.

Wagi u których nie osie lecz ich łożyska są na drążkach umieszczone, nie będą przyjmowane do cechowania.

d) Pojedyncze części wagi powinny być tak wytrzymałe, aby nawet w razie największego, jakie być może, obciążenia, nie następowała widoczna zmiana kształtu.

e) Na każdej wadze, w miejscu w oczy wpadającem, powinien być w kilogramach uwidoczniony ciężar największy, do którego są przeznaczone. Na wagach których wytrzymałość wynosi mniej niż 1 K., oznaczenie to nie jest konieczne.

§. 26.

Dozwolone układy konstrukcyi.

Na podstawie powyższych ogólnych przepisów będą przejmowane do sprawdzania wagi drążkowe następujących układów:

a) wagi drążkowe równoramienne;

b) wagi drążkowe nierównoramienne, ze zmiennym stosunkiem ramion drążka (przezmiany czyli wagi rzymskie);

c) wagi pomostowe;

d) wagi z talerzami u góry czyli stołowe.

Wagi drążkowe równoramienne, pod *a)* wymienione, z wyjątkiem prostych wag kramarskich, tudzież przezmiany wymienione pod *b)* będą przyjmowane do sprawdzania jakakolwiek będzie wielkość ich wytrzymałości; granice wytrzymałości dla prostych wag kramarskich i dla innych układów konstrukcyi pod *c)* i *d)* wymienionych do sprawdzania dopuszczalnych, są bliżej oznaczone w następujących paragrafach.

Tylko wagi drążkowe równoramienne będą sprawdzane jako wagi ścisłe, jeżeli oznaczają się większą dokładnością (§. 31) i jako takie urzędowi miar i wag oznajmionemi będą.

§. 27.

A. Wagi drążkowe równoramienne.

Ażeby waga drążkowa równoramienna mogła być przyjęta do sprawdzenia, powinna nie tylko czynić zadość wymaganiom w §. 25 wyrażonym, ale jeszcze i następującym szczególnym warunkom:

a) Belka wagi nie powinna okazywać widocznej różnicy co do kształtu obydwóch swych ramion, powinna być starannie zrobiona z wytrzymałego materyału jakoto: stali,

żelaza, mosiądzu, pakfongu itp.), i mocno zbudowana, odpowiednio największemu obciążeniu, do którego jest przeznaczona.

b) Skazówka, która nie ma być krótszą jak połowa długości całego drążka, powinna być prosta i połączona z drążkiem stale i niezmiennie. Jej linia środkowa powinna być prostopadła do prostej łączącej noże skrajne, a przedłużona, powinna przechodzić przez ostrą krawędź noża środkowego.

Zresztą skazówka może być zwrócona albo w górę albo na dół.

c) Belka sama, to jest po odjęciu talerzy, powinna w równowadze zajmować położenie stałe, i takie, aby linia łącząca noże skrajne była pozioma, a więc skazówka pionowa.

d) Belka powinna być nadto, ile można równoramienna, i w tej mierze dozwolone są tylko takie zboczenia, które dokładności wagi nie psują bardziej jak to w §. 31 jest dozwolone.

e) Talerze należące do wagi, jakoteż łańcuszki, sznurki lub obłąki, do ich zawieszenia potrzebne, powinny być równego ciężaru, a do wyrównania tegoż nie wolno używać żadnych luźnych jakichbądź przydatków (drutu, kawałków ołowiu lub mosiądzu itd.).

f) Ostre krawędzie obu połówek środkowego noża (osi obrotu belki) powinny leżeć na tej samej linii prostej, która jest prostopadłą do płaszczyzny przeprowadzonej przez oś długości belki i linią środkową skazówki i leży nieco wyżej, a nigdy poniżej linii łączącej noże skrajne.

g) Noże skrajne (osie do zawieszenia talerzyków) winny być równoległe do noża środkowego, a zawieszadła talerzyków powinny się na nich zupełnie swobodnie poruszać bez bocznego tarcia lub zapory.

U wag w zwyczajnym handlu używać się mających, noże skrajne mogą mieć kształt pierścieni, wyrobionych łącznie z belką z tej samej sztuki, a których brzeg wewnętrzny tworzy krawędź w górę zwróconą, zaostrzoną i leżącą na płaszczyznie równoległej do noża środkowego.

h) Łożyska noża środkowego (dziury w nożycach, panwie) winny leżeć w tej samej płaszczyznie poziomej (w równej wysokości), gdy waga wolno się kołysze.

Wagi w których łożyska noża środkowego nie są umieszczone w nożycach wolno wiszących, lecz na podporze pionowej, powinny być tak urządzone, aby położenie pionowe skazówki równowadze odpowiadające, dokładnie rozpoznać się dało.

i) Proste wagi kramarskie, które w publicznym obiegu są dopuszczone tylko przy obciążeniu jednostronnem aż do 2 K., i których używać wolno jedynie do odważania przedmiotów małego handlu targowego, muszą być przez fabrykanta oznaczone jako takie, wybitemi na jednem ramieniu głoskami H. W.

§. 28.

B. Przezmiany.

Do sprawdzania będą przyjmowane tylko tak zwane przezmiany ustawiające się, z podziałką na kilogramy i dozwolone poddziały kilograma. Powinny one czynić zadosyć nietylko warunkom ogólnym w §. 25 wzmiankowanym, lecz oraz następującym wymogom:

a) wszystkie noże powinny być od siebie równoległe i prostopadłe do osi długości belki;

b) dziurki nożyc, na których się opiera ostrze osi obrotu, powinny leżeć w tej samej wysokości, gdy się waga swobodnie kołysze; toż samo odnosi się do dziurek zawieszadeł (klub) przeznaczonych dla ciężaru;

c) skazówka (języczek, strzałka, a właściwie jej linia środkowa), która powinna być najmniej dwa razy dłuższą niż krótsze ramię drążka, ma być prostopadłą do osi długości belki, a przedłużenie jej linii środkowej powinno przechodzić przez ostrze osi obrotu; jej szerokość powinna być równą szerokości nożyc;

d) ciężarek ruchomy powinien mieć kształt kuli, i być albo zaopatrzony hakiem, z żelaza kutego w nią wtopionym, na swej wewnętrznej stronie zaostrzonym, albo w sposób nierozdzielny połączony ze skówką dającą się przesuwać na dłuższem ramieniu belki; skówka zaś powinna mieć znaczek ułatwiający dokładne ustawiania na kreskach podziałki i wyraźne jej odczytanie;

e) ciężar kuli (ciężarka ruchomego) razem z połączonym z nią hakiem lub skówką z zawieszadłem powinien wynosić całkowitą liczbę kilogramów, i liczba ta, z przydaniem głoski K. powinna być wybita albo wyryta na haku lub na skówce;

f) jeżeli na dłuższem ramieniu drążka są dwie podziałki, to jest do mniejszych i do większych ciężarów, naówczas ciężar największy, który można odważyć na pierwszej podziałce, powinien być równy najmniejszemu, dającemu się odważyć na drugiej podziałce;

g) jeżeli na przezmianie jest talerz na przedmioty ważyć się mające, to ciężar całkowity talerza, i służących do jego zawieszenia łańcuchów, uch i zawieszadła, powinien być taki, iżby belka ustawiła się do poziomu wtedy, gdy się ciężarek ruchomy nastawi na kresce podziałki oznaczonej zerem; a w szczególności wyrównanie to winno być uskutecznionem bez użycia luźnych środków wyrównywających (drutu, kawałków metalu itp.);

h) kreski podziałek powinny być od siebie równo a w szczególności nie mniej jak o 5 milimetrów oddalone, te zaś, których odległości odpowiadają pewnej (według wielkości wagi różnej) całkowitej liczbie kilogramów powinny być oznaczone cyframi wyraźnie wybitemi, łatwo czytelnemi z przydaniem głoski K.;

i) przy tych wagach nie potrzeba osobno oznaczać na drążku największego ciężaru, którym waga może być obciążona, a to z tego powodu, bo już z cyfer podziałki widać granice, w których waga może być używana.

§. 29.

C. **Wagi pomostowe.**

Wagi pomostowe, do sprawdzania przyjąć się mające, powinny być albo dziesiętne albo setne, t. j. ciężarek i ciężar powinny mieć się do siebie w stosunku 1 : 10 albo 1 : 100; wszelki inny stosunek jest niedozwolony.

Wszelka waga pomostowa, która ma być przyjętą, powinna nietylko czynić zadosyć wymaganiom ogólnym §. 25 lecz oraz odpowiadać warunkom następującym:

a) waga powinna wskazywać zawsze ten sam ciężar, na któremkolwiek miejscu pomostu przedmiot (brzemię) się znajduje;

b) powinien znajdować się na niej przyrząd uwidoczniający poziome położenie pomostu;

c) powinna być zaopatrzona w przyrząd na tarę, za pomocą której wyrównany być może ciężar pomostu, dźwigni i ciągarów (prętów do zawieszania) w ten sposób, iżby skazówka belki zajmowała właściwe miejsce wtedy, kiedy waga jest nieobciążona;

d) na każdej wadze pomostowej, powinny być umieszczone w miejscu w oczy wpadającem: nazwisko fabrykanta, stosunek ciężarka do ciężaru (1 : 10, albo 1 : 100) i nareszcie, podług §. 25 największy ciężar, do którego waga jest przeznaczona, w taki sposób, aby rzetelność tego podania mogła być cechą uwierzytelniona i zapewniona;

e) każda waga tego rodzaju powinna mieć przyrząd do zamykania, zapomocą którego można ją podeprzeć (zamknąć), gdy się jej nie używa. Pomost wagi powinien wtedy spoczywać przynajmniej na dwóch podporach kształtu małych stożków;

f) waga pomostowa, posiadająca wszystkie przepisane własności, na której jednak, zamiast talerza na ciężarki, znajduje się przyrząd do ważenia zapomocą ciężarka ruchomego i podziałki, albo też, obok talerza na ciężarki, jeszcze szyna z podziałką i ciężarkiem ruchomym do wyrównywania mniejszych różnic ciężaru, może być przyjęta do sprawdzenia, jeżeli wspomnione urządzenie odpowiada wymogom §. 28 niniejszej ustawy, tyczącym się własności podziałek na przezmianach, jeżeli ciężarek ruchomy zdejmować się nie da a w razie, gdy takowy za powocą kluby się utwierdza, jeżeli ta ostatnia z tymże ciężarkiem ruchomym nieoddzielnie jest połączona.

Z wag pomostowych rozmaitych systemów, dotychczas wyrabianych, przyjmowane będą do sprawdzenia n a t e r a z tylko te, które są znane pod następującemi nazwami:

1. Waga pomostowa dziesiętna i setna sztrasburska,
2. waga pomostowa Schönemanna,
3. waga pomostowa dziesiętna Schembera, i tegoż przenośna setna,
4. waga pomostowa setna z ciężarkiem ruchomym według układu Sagniera.

Co do przyjmowania innych układów, o tem orzeka w każdym przypadku z osobna c. k. komisya główna miar i wag.

Wagi pomostowe przenośne, których największa wytrzymałość nie dosięga 20 kilogramów nie będą przyjmowane do sprawdzania.

Wielkie wagi pomostowe stałe, sprawdza się i cechuje urzędownie tylko na miejscu i dopiero wtedy, gdy całkiem są urządzone.

§. 30.

D. Wagi z talerzami u góry czyli stołowe.

Tylko takie wagi stołowe mogą być przyjmowane do sprawdzenia, które ten sam wskazują ciężar bez względu na miejsce jakie na talerzach zajmują ciężarki i brzemie,

które przy jakimbądź położeniu ciężarka i brzemienia nie tylko poruszają się zupełnie swobodnie, ale nadto są tak czułe, jak tego wymaga §. 31,

w których małe błędy ustawienia nie pociągają za sobą w oznaczeniu ciężaru niedokładności przekraczających granicę ustanowioną w §. 31 i

których największa wytrzymałość wynosi nie mniej jak 1 kilogram.

Jakie układy konstrukcyi ze względu na powyższe warunki mają być do sprawdzenia przyjmowane o tem orzeka c. k. komisya główna miar i wag, w każdym przypadku z osobna.

§. 31.

Sprawdzanie i granice błędów.

Sprawdzając wagi, trzeba dochodzić ich d o k ł a d n o ś c i, c z u ł o ś c i i w y t r z y m a ł o ś c i, zapomocą sposobów w instrukcyi dla urzędów przepisanych, można zaś uważać

wagę za zdatną do cechowania, jeżeli błąd dokładności co najwięcej dochodzi do granicy czułości wymaganej od wagi, i jeżeli waga, w stanie największego dopuszczalnego obciążenia jeszcze wyraźnie daje odchylenie, gdy się doda po jednej stronie ciężarek, który nie powinien więcej wynosić jak:

Ciężarek dodatkowy stosunku do jednostronnego obciążenia.

1. U wag ścisłych, a mianowicie takich, które po jednej stronie najwięcej udźwignąć mogą:

5 K. i nadto . . . . $\frac{1}{10000}$

250 G. aż do 5 K. wyłącznie . . . . $\frac{}{5000}$

20 G. „ „ 250 G. wyłącznie . . . . $\frac{1}{2500}$

mniej niż 20 G. . . . . $\frac{1}{1000}$

2. U wag w pospolitym obrocie handlowym używanych, a mianowicie:

a) u wag równoramiennych, drążkowych i stołowych, które po jednej stronie najwięcej udźwignąć mogą:

5 K. i nadto . . . . $\frac{1}{8000}$

mniej niż 5 K. . . . . $\frac{1}{2000}$

b) u przezmianów . . . . $\frac{1}{2000}$

c) u wag pomostowych . . . . $\frac{1}{2000}$

3. i u prostych wag kramarskich . . . . $\frac{1}{500}$

§. 32.

Cechowanie.

Wagi równoramienne cechuje się tak, iż na jednem ramieniu umieszcza się cechę, na drugiem rok. Na wagach ścisłych ma być nadto dodana gwiazda o sześciu promieniach pod orłem lub obok niego.

Przezmiany cechuje się na belce przy pierwszej i ostatniej kresce podziałki, tudzież na haku, albo też na skówce i na zawieszadle ciężarka ruchomego.

U wag pomostowych wybija się cechę na tem ramieniu drążka, na którem kładzie się ciężarki a nadto wypala się ją na pomoście i podporach w stósownych miejscach.

Wagi pomostowe z ciężarkiem ruchomym i podziałką cechuje się tak jak przezmiany.

Wagi stołowe cechuje się podług przepisów dla wag równoramiennych drążkowych albo pomostowych, według tego, które z nich dadzą się zastósować. Jeżeli drążki wag są z lanego żelaza, to muszą mieć wpuszczone czopki miedziane lub mosiężne do umieszczenia na nich cechy.

II. Alkoholometry.

§. 33.

Narzędzia dozwolone.

Do sprawdzania i cechowania będą przyjmowane tylko takie szklanne alkoholometry, które podają w odsetkach objętości ilość alkoholu zawartą w płynie wyskokowym przy ciepłocie prawidłowej 12⁰ R., i zaopatrzone są wtopionym w nie ciepłomierzem, którego naczynko z rtęcią jest zewnątrz głównej dętki areometru i stanowi dla niego dostateczne obciążenie bez żadnych dodatkowych ciężarków.

Średnica zewnętrzna naczynka z rtęcią, nie powinna przenosić 13 milimetrów. Narzędzie powinno w wodzie lub tym najsłabszym wyskoku, do którego jest przeznaczone, tak pływać, aby jego szyjka stała pionowo a ono miało w tem położeniu dostateczną stałość równowagi. Szyjka powinna być zupełnie prosta.

Alkoholometry metalowe, tudzież szklanne takie, które obok wyżej wymienionej jeszcze inną mają podziałkę, nie będą do sprawdzania przyjmowane.

§. 34.

Urządzenie podziałek.

a) Podziałka odsetkowa alkoholometru może zawierać albo zupełną podziałkę od 0 do 100 albo tylko jej część, a mianowicie albo w całych odsetkach, albo też z dodaniem ich poddziałów. Jeżeli podziałka jest zupełna, to odległość obu głównych punktów, oznaczonych przez 0 i 100 powinna wynosić najmniej 160 milimetrów; jeżeli zaś jest tylko część podziałki, to pojedyncze części tejże nie powinny być mniejsze jak odpowiednie części podziałki zupełnej, mającej długość 160 milimetrów.

Na podziałce powinno być wyrażone nazwisko i miejsce zamieszkania fabrykanta, ciężar narzędzia w centygramach oraz napis: „Alkoholometr podający odsetki objętości wyskoku, mającego gęstość 0·7951 przy + 12° R. — Czytaj z góry“. Podziałka powinna być tak wsunięta w rurkę, aby jej kreski były prostopadłe do osi szyjki; do umocowania jej na wewnętrznej ścianie szyjki ma się używać kleju rybiego (wyżowego). Miejsce najwyższej kreski podziałki ma być ustalone na szyjce za pomocą cienkiej rysy zrobionej dyamentem.

b) Ciepłomierz winien być zaopatrzony podziałką Réaumura, i jako taki oznaczony; podziałka winna sięgać przynajmniej do 10 stopnia poniżej zera i przy + 12 stopniu być oznaczona kreską czerwoną.

§. 35.

Sprawdzanie i granice błędów.

Przy sprawdzaniu należy się trzymać sposobów w instrukcyi podanych. Cechować można tylko wtedy, jeżeli:

1. narzędzie odpowiada wymogom podanym w §§. 33 i 34;

2. podziałka alkoholometru, porównana ze wzorową siatką podziałek do tego celu służącą, nie okazuje zboczeń przenoszących $^1/_{10}$ jednej cząstki podziałki;

3. jeżeli przy porównywaniu narzędzia z prawidłowym alkoholometrem i ciepłomierzem w obu podziałkach nie okażą się większe zboczenia jak o $^1/_4$ stopnia.

Cechę daje się na podziałce papierowej alkoholometru, na której zarazem zapisuje się rok i liczbę protokołu urzędowego.

§. 36.

Poświadczenie sprawdzenia, tablice redukcyjne, przepis użycia.

Do każdego alkoholometru będzie wydane poświadczenie sprawdzenia, egzemplarz tablic redukcyjnych razem z przepisem użycia na tychże wydrukowanym.

Poświadczenie sprawdzenia zawiera nazwisko i miejsce zamieszkania fabrykanta, dzień sprawdzenia, liczbę protokołu urzędowego, zakres podziałki, ciężar narzędzia i pieczęć urzędu miar i wag.

Zgubione poświadczenie sprawdzenia, może być zastąpione nowem, jedynie po nowem sprawdzeniu narzędzia.

III. Cukromierz (Saccharometer).

§. 37.

Narzędzia dozwolone.

Cukromierze zaprowadzone rozporządzeniem c. k. ministerstwa skarbu z dnia 19 grudnia 1852 (Dz. u. p. LXXIX) do oznaczania ile brzeczka w sobie zawiera wyciągu, wtedy tylko będą przyjmowane do sprawdzania i cechowania, jeżeli podają co do ciężaru odsetki cukru zawartego w rozczynie cukru czystego w wodzie przekroplonej przy ciepłocie prawidłowej 14 stopni Réaumura, jeźli będą szklane i połączone z termometrem w nie wtopionym, którego naczynko z rtęcią, jest zewnątrz głównej dętki areometru i stanowi dla niego dostateczne obciążenie bez żadnych dodatkowych ciężarków.

Średnica zewnętrzna naczynka z rtęcią, nie powinna przenosić 13 milimetrów. Cukromierz powinien w takim płynie, w którym się zanurza nie więcej jak po najniższą kreskę podziałki pływać z dostateczną stałością równowagi w ten sposób, iżby jego szyjka stała pionowo. Szyjka powinna być zupełnie prosta.

§. 38.

Urządzenie podziałek.

Podziałka cukromierza nie może obejmować mniej jak 24 stopnie poczynając od 0; musi mieć przynajmniej 130 milimetrów długości licząc od najniższej do najwyższej jej kreski, a nadto powinny być na niej oznaczone jeszcze piąte części stopnia.

Na podziałce powinno być wyrażone nazwisko i miejsce zamieszkania fabrykanta, ciężar narzędzia w centygramach i napis: „Cukromierz podający odsetki ciężaru przy + 14⁰ R. — Czytaj z góry.“ Podziałka powinna być wsunięta w rurkę tak, aby jej kreski były prostopadłe do osi szyjki. Do umocowania jej na wewnętrznej ścianie szyjki używać należy kleju rybiego (wyżowego) a miejsce najwyższej kreski podziałki ma być ustalone na szyjce za pomocą cienkiej rysy zrobionej dyamentem.

Podziałka ciepłomierza ma być wykonaną od 0 aż do 25 stopni podług Réaumura i jako taka oznaczona, powinna się znajdować po lewej stronie rurki termometrycznej, kreski jej mają być czarne z wyjątkiem odpowiadającej 14 stopniowi nad zerem, która powinna być czerwona i przedłużona na prawą stronę rurki ciepłomierza. Ta kreska służy za zero dla podziałki poprawczej, która na tej stronie barwą czerwoną ma być wykreślona.

W celu otrzymania kresek tej podziałki poprawczej poniżej i powyżej tego zera, podzieli się ustęp pomiędzy 14 a 4 stopniem R. na cztery, ustęp zaś pomiędzy 14 a 24 stopniem na sześć równych części; kreski poniżej oznacza się cyframi 1, 2, 3, 4, kreski powyżej 0 cyframi 1, 2, 3 itd. do 6. Na podziałce powinno być napisane że te czerwone cyfry oznaczają dziesiąte części odsetka, i że takowe powyżej 0 mają być dodawane do odczytań zrobionych na podziałce cukromierza, a poniżej 0 od tychże odejmowane.

§. 39.

Sprawdzanie i granice błędów.

Przy sprawdzaniu należy się trzymać sposobów w instrukcyi podanych, a cechować można tylko wtedy, jeżeli narzędzie:

1. odpowiada warunkom podanym w §§ 37 i 38;

2. jeżeli podziałka cukromierza, porównana ze wzorową siatką podziałek do tego celu służącą, nie okazuje zboczeń przenoszących 0.1 stopnia; i

3. jeżeli w obydwu podziałkach zestawiając je z narzędziem prawidłowem do porównania użytem, nie okażą się większe zboczenia w kreskach, jak o $1/5$ stopnia w podziałce cukromierza a o $1/2$ stopnia w podziałce ciepłomierza.

Cechę daje się na podziałce papierowej cukromierza, na której również umieszcza się rok i liczbę protokołu urzędowego.

§. 40.

Poświadczenie sprawdzania.

Po sprawdzaniu razem z narzędziem wydaje się poświadczenie sprawdzenia zawierające nazwisko i miejsce zamieszkania fabrykanta, dzień sprawdzenia, liczbę protokołu urzędowego, ciężar narzędzia w centygramach i pieczęć urzędu miar i wag.

Zgubione poświadczenie sprawdzenia, może być zastąpione nowem jedynie po ponownem sprawdzeniu narzędzia.

IV. Gazomierz.

§. 41.

Gazomierze dozwolone w ogólności.

Do sprawdzania i cechowania będą przyjmowane tylko takie gazomierze:

a) które ilość gazu mierzą w metrach sześciennych;

b) w których gaz mierzy się zapomocą wirującego bębna blaszanego, zanurzonego w wodzie lub innej stósownej cieczy (gazomierz mokry), i

c) które są zaopatrzone przyrządami potrzebnemi do osiągnienia dokładnej miary przepływającej objętości gazu.

Co do przyjmowania gazomierzów suchych o tem orzeka w każdym przypadku z osobna c. k. komisya główna miar i wag.

§. 42.

Urządzenie gazomierzy.

Każdy, podług ogólnych przepisów poprzedzającego paragrafu dopuszczalny gazomierz powinien być nadto tak urządzony:

a) aby bez uszkodzenia cechy, która później ma być przyłożoną nie można było dostąpić do bębna wirującego około osi poziomej zamkniętego w puzdrze zupełnie gazu nieprzepuszczającem;

b) aby część bębna, leżąca ponad powierzchnią cieczy i gaz zawierająca miała pojemność ile możności niezmienną, do tego więc musi być przyrząd, utrzymujący powierzchnią cieczy w odległości, ile można niezmiennej od osi bębna;

c) aby przyrząd przeznaczony do dopełniania, tak był zrobiony, iżby po wybiciu cechy powierzchnia cieczy podniesioną już być więcej nie mogła;

d) aby końce nóg puzdra leżały na jednej i tej samej płaszczyźnie, ile możności równoległej do osi bębna;

e) aby cała na gaz przeznaczona pojemność komórek bębna, przy ciśnieniu gazu odpowiadającem słupowi wodnemu 40^{mm} wysokości była dokładnie w tym samym stosunku do metra sześciennego, jaki rachmistrz (mechanizm do liczenia) podaje;

f) aby bez uszkodzenia cechy później wybić się mającej nie można było dostąpić do rachmistrza, tudzież, aby każda jego tarcza oznaczoną była tylko liczbami podającemi w metrach sześciennych mierzoną ilość gazu; nadto musi się znajdować przyrząd, którymby można mierzyć małe części objętości przepuszczonego gazu, aż do tak drobnej ilości, jaka jest potrzebna do dokładnego oznaczenia błędu jaki może zachodzi.

§. 43.

Oznaczenie.

Na każpym gazomierzu powinny być umieszczone w sposób odeń nierozdzielny:

a) nazwisko i miejsce zamieszkania fabrykanta:

b) liczba bieżąca fabryczna;

c) sześcienna miara przestrzeni w bębnie na gaz przeznaczonej w litrach, w sposób następujący:

I = ... Liter;

d) największa objętość gazu, którą tenże w jednej godzinie ma przepuszczać wyrażoną w metrach sześciennych w sposób następujący:

V = ... Kub. Met.;

e) nakoniec na rachmistrzu powinno być wyraźnie oznaczone, że liczy w metrach sześciennych.

§. 44.

Sprawdzanie i granice błędów.

Gazomierze sprawdza się podług przepisów w instrukcyi podanych, cechuje się zaś tylko wtedy, jeżeli rachmistrz podaje dokładnie ilości rzeczywiście przepuszczonego gazu, przyczem większego błędu dopuścić nie można, jak dwa procent za wiele albo za mało.

§. 45.

Cechowanie.

Cechuje się kilkakrotnem wyciśnięciem cechy w ten sposób, ażeby po jej wyciśnięciu nie można było dostąpić bez uszkodzenia cechy ani do bębna, ani do rachmistrza, ani do przyrządu, służącego do regulowania powierzchni cieczy. Również trzeba umieścić cechę tak, aby tarcza z napisami, w §. 43 przepisanemi, nie mogła być później oddzieloną.

V. Miary i ciężary probiercze do ziarna.

§. 46.

Miara probiercza.

Do próbowania jakości ziarna służy miara, której pojemność wynosi 0·2 litra = $\frac{1}{500}$ hektolitra, zwana hektolitrem probierczym; ta ma być sporządzoną z miedzi lub mosiądzu, w kształcie walca mającego w świetle średnice i wysokość równą 63·4 milim. Walec powinien być u góry wzmocniony obrączką 4 milimetry wysoką, tak, aby brzeg, który płasko wyszlifowanym być powinien, miał około 2 milimetry grubości. Obrączka ma w dwóch przeciwległych punktach czopki walcowe, które służą do zawieszenia naczynia na ramieniu wagi. Na zewnętrznej powierzchni powinien być wyryty lub wybity napis: $\frac{1}{500}$ H.

§. 47.

Ciężarki probiercze.

Jako ciężarki probiercze sprawdza się i cechuje ciężarki ważące 100, 40, 20, 10, 4, 2, 1, 0,4 i 0.2 gramów, przedstawiające ciężar pięćset razy większy niż ich ciężar rzeczywisty; na górnej ich powierzchni ma być napis odpowiedni: 50 K., 20 K., 10 K., 5 K., 2 K., 1 K., 0.5 K., 0,2 K., 0,1 K. Na dolnej zaś ich powierzchni ma być wybity stosunek $\frac{1}{500}$, wyjąwszy dwa najmniejsze ciężarki.

Ciężarki te będą zrobione z mosiądzu lub innego podobnego aliażu w kształcie krążków przepisanych dla ciężarków handlowych, wszakże z guzikiem kulistym. Tylko dwa najmniejsze ciężarki po 0.4 i ciężarek na 0,2 grama winny być w kształcie blaszek z brzegiem w górę zagiętym.

Ten zbiór ciężarków umieszcza się w odpowiedniej skrzyneczce, łącznie ze strychulcem z małą wagą, której jeden talerzyk tworzy hektolitr probierczy.

§. 48.

Sprawdzanie i granice błędów.

Miary i ciężarki probiercze sprawdza się według przepisów instrukcyi dla miar pojemności i ciężarków; a zboczenia od miar i wag prawidłowych, czyto jako nadmiar, czy jako niedomiar, nie powinny przekraczać następujących ilości:

u miary probierczej	. . . .	$\frac{1}{200}$ właściwej pojemności.	
u ciężarka probierczego na	. . . .	100 G. . . .	50 M.
„ „ „ „	. . . .	40 G. . . .	35 M.
„ „ „ „	. . . .	20 G. . . .	20 M.
„ „ „ „	. . . .	10 G. . .	16 M.
„ „ „ „	. . . .	4 G. . . .	10 M.
„ „ „ „	. . . .	2 G. . .	6 M.
„ „ „ „	. . . .	1 G. . .	4 M.

Ciężarki po 0.4 G. i ciężarek na 0.2 G. powinny każdy z osobna, jak najdokładniej być zrobione, a zboczenie tych trzech ciężarków razem wziętych nie powinno przekraczać 4 M.

§ 49.

Cechowanie.

Miary probiercze cechuje się na zewnętrznej powierzchni poniżej obrączki i na górnym brzegu w trzech miejscach równo od siebie oddalonych; ciężarki probiercze, podług przepisu §. 24.

VI. Ramy do mierzenia drzewa opałowego.

§ 50.

Urządzenie ram mierniczych.

Ramy drewniane do odmierzenia drzewa opałowego w handlu cząstkowym służące, sprawdza się i cechuje, jeżeli mają następującą wielkość i wymiary:

Wielkość	Wymiary wysokość	długość
4 metry kwadratowe	2^m	2^m
2 „ „	1	2
1 „ „	1	1

Wielkość	Wymiary wysokość	Wymiary długość
0,5 metrów kwadratowych	625mm	800mm
0,2 „ „	400	500
0,1 „ „	250	400

Napisy (4 M., 2 M., 1 M., 0,5 M., 0,2 M., 0,1 M.) wypala się w takiem miejscu, aby je można widzieć gdy ramy są wypełnione.

§. 51.

Konstrukcye.

Cztery boki ramy winny być na swych końcach sczopowane, a połączenie na każdym rogu ma być dostatecznie wzmocnionem dwiema kątkami z żelaza kutego, w drzewo wpuszczonemi.

§. 52.

Sprawdzenie i granica błędów.

Objętość ramy sprawdza się mierząc jej długość i szerokość wewnętrzną, cechuje się zaś tylko wtedy, jeżeli zboczenia od wymiarów przepisanych w §. 50 u ram na 4, 2 i 1 metr kwadratowy, nie przekraczają 10 milimetrów, a u mniejszych 5 milimetrów.

§. 53.

Cechowanie.

Cechę wypala się na połączeniach pojedynczych części ramy.

Rozdział trzeci.

Miary prawidłowe (miarowzory).

§. 54.

Rodzaje miarowzorów.

Miarowzory są:

I. Podręczne, używane do sprawdzania miar i wag do obiegu przeznaczonych.

II. Do kontroli, służące do sprostowania miarowzorów podręcznych w urzędach miar i wag.

III. Główne, służące do utrzymania dokładności miarowzorów do kontroli.

Miarowzorów tych dostarcza urzędom miar i wag jakoteż władzom nadzorczym c. k. komisya główna miar i wag.

I. Miarowzory podręczne.

§. 55.

Przepisy ogólne.

Każdy urząd miar i wag powinien być zaopatrzony w poniżej wyszczególnione miarowzory podręczne do wszelkiego rodzaju sprawdzań któremi się zajmuje. Takowe powinny być zrobione podług przepisów niżej podanych i ocechowane przez c. k. komisyą główną miar i wag; wzory do ciężarków ścisłych powinny nadto być gwiazdką nacechowane.

Każdy urząd miar i wag jest odpowiedzialny za ciągłe utrzymywanie zgodności tychże z miarowzorami do kontroli.

§. 56.

Miarowzory podręczne do miar długości.

Pręt metrowy mosiężny jako miara kresowa, cały podzielony na centymetry, pierwszy i ostatni decymetr na milimetry.

Miara wstęgowa ze stali, 5 metrów długa, podzielona na decymetry.

Zboczenie tych miarowzorów podręcznych od miarowzorów do kontroli nie może przekraczać $\frac{2}{5}$ zboczeń podanych w §. 3 ad 1) i 5) dopuszczalnych przy sprawdzaniu miar w obiegu będących.

§. 57.

Miarowzory podręczne miar do płynów.

Zbiór miar poczynając od 5 litrów aż do $\frac{1}{32}$ litra i od 0,2 do 0,01 według stopniowania podanego w §. 5. Miarowzór na 5 litrów jest zrobiony z blachy miedzianej kutej i na twardo lutowanej w kształcie stożka ściętego, którego średnica górna ma 100 milimetrów a wysokość jest dwa razy większa od średnicy środkowej. Miarowzory na 2 litry i litr, tudzież na dalsze przepołowienia litra, będą zrobione z rur mosiężnych ciągniętych, dziesiętne zaś poddziały litra począwszy od 0,2 L. z rur ciągniętych miedzianych, z dnem wlutowanem, w kształcie walca, którego wysokość jest dwa razy większa od średnicy; z brzegiem zgrubionym płasko wyszlifowanym, tudzież z przynależnemi płasko szlifowanemi płytami szklanemi;

albo: zbiór flasz szklanych (kolb do sprawdzania) z wązką szyją walcowatą według tego samego stopniowania: każda z nich ma w pobliżu środka szyi znak, po który sięga płyn, jeżeli napełnienie jest dokładne, nad i pod tym znakiem zaś podany jest największy błąd, podług §. 9 dozwolony, i oznaczenie pojemności.

Zboczenie tych miarowzorów podręcznych od odpowiednich miarowzorów do kontroli, albo od pojemności właściwej, jeżeli się je regulowało przez oznaczenie ciężaru wody, ich wnętrze wypełniającej, nie powinno przekraczać u miarowzoru 5 litrowego $\frac{1}{1000}$ pojemności, u miarowzorów zaś 2 litrowych i mniejszych $\frac{2}{5}$ największego błędu, w §. 9 dozwolonego.

§. 58.

Miarowzory podręczne miar pojemności do rzeczy sypkich.

Zbiór miar pojemności $\frac{1}{2}$ H do 1 L. według stopniowania podanego w §. 12; większe od $\frac{1}{2}$ H. do 5 L. zrobione z blachy miedzianej kutej i na twardo lutowanej, mniejsze zaś na 2 litry i na 1 litr z rur miedzianych, ciągniętych, w kształcie walca, którego wysokość równa się średnicy, z brzegiem zgrubionym, płasko wyszlifowanym.

Zboczenie tych miarowzorów podręcznych od odpowiednich miarowzorów do kontroli, albo od pojemności właściwej jeżeli się je regulowało przez oznaczenie ciężaru wypełniającej wody nie może przekraczać $\frac{1}{1000}$ pojemności.

Do sprawdzania mniejszych miar pojemności niż 0,5 L. służą miarowzory podręczne miar do płynów.

§. 59.

Miarowzory podręczne ciężarków.

a) Do ciężarków handlowych.

Zbiór ciężarków od 20 K. do 1 miligrama, których zboczenia odpowiednich miarowzorów do kontroli nie powinny przekraczać $\frac{2}{5}$ błędu, dozwolonego według §. 23 przy sprawdzaniu ciężarków handlowych.

b) Do ciężarków ścisłych.

Zbiór ciężarków od 20 K. do 1 miligrama, których zboczenia od odpowiednich miarowzorów do kontroli nie powinny przekraczać $\frac{2}{5}$ błędu dozwolonego podług §. 23 przy sprawdzaniu ciężarków ścisłych.

Dla urzędów miar i wag, które nie mają być ustanowione do sprawdzania ciężarków ścisłych w całej rozciągłości, lecz ograniczających się do sprawdzania ciężarków do leków, wystarczają ciężarki mniejsze począwszy od 200 gramów.

Do każdego ze zbiorów pod *a)* i *b)* wzmiankowanych należy zbiór ciężarków mających wielkość błędów w osobnem pudełku; każdy z tych ciężarków ma, o ile wielkość jego na to zezwala, napis odpowiedni temu ciężarkowi, którego zboczenie dozwolone w §. 23 on podaje, a błąd jego nie powinien być większy, jak to dozwolono, odpowiednio do jego rzeczywistego ciężaru według §. 23 u ciężarków handlowych a względnie u ścisłych. Ciężarki mające wielkość błędów należące do ciężarków ścisłych, oznaczone będą gwiazdą o sześciu promieniach.

Miarowzory podręczne tak ciężarków handlowych jak ścisłych od 20 K. do 1 K. robi się z żelaza lanego, mniejsze od 500 G. do 1 G. z mosiądzu. Miarowzory ciężarków handlowych są w kształcie walca z guzikiem; wysokość walca u ciężarków na 20, 10 i 5 K wynosi $\frac{11}{10}$ średnicy; u ciężarków od 2 K. począwszy, aż do 1 G. wysokość równa się średnicy; miarowzory ciężarków ścisłych mają kształt nieco stożkowaty. U wszystkich tych ciężarków aż do pięciu gramów włącznie, guzik jest do odszrubowania ze względu na wyrównywanie.

II. Miarowzory do kontroli.

§. 60.

Przepisy ogólne.

Każdy urząd miar i wag powinien posiadać miarowzory do kontroli, dla utrzymania dokładności miarowzorów podręcznych. Będą one robione podług przepisów niżej podanych, w ogóle w kształcie miarowzorów podręcznych i dostaną cechę c. k. komisyi głównej miar i wag, z przydaniem dwóch cech gwieździstych. Osadza się je albo pojedynczo, albo w odpowiednich zestawieniach w zamykanych pudełkach, na których znajduje się tarcza z napisem „miarowzory do kontroli“ i z podaniem rzeczy zawartych.

Do utrzymania miarowzorów do kontroli w dokładności obowiązane są władze nadzorcze, a mianowicie każda w urzędach miar i wag swojego okręgu.

§. 61.

Miarowzory do kontroli miar długości.

Pręt metrowy mosiężny jako miara kresowa, podzielony cały na centymetry, a pierwszy jego decymetr na milimetry.

Od właściwej długości miara taka nie może różnić się więcej jak o 0,02 milimetra.

§. 62.

Miarowzory do kontroli miar do płynów.

Zbiór miar poczynając od 2 litrów aż $\frac{1}{32}$ litra i od 0,2 do 0,01 litra z ciągniętych rur mosiężnych, z dnem wlutowanem i brzegiem zgrubionym, wyszlifowanym, tudzież z należącemi do nich płytami szklanemi płasko wyszlifowanemi.

Miarowzory te mogą różnić się od pojemności właściwej najwięcej o $\frac{1}{4}$ największego zboczenia, dozwolonego w §. 57 dla odpowiednich miarowzorów podręcznych

§. 63.

Miarowzory do kontroli miar pojemności do rzeczy sypkich.

Zbiór miar od $\frac{1}{4}$ H. do 5 L. z blachy miedzianej, kutej i na twardo lutowanej z brzegiem zgrubionym, płasko wyszlifowanym tudzież z należącemi do nich płytami szklanemi.

Do kontrolowania mniejszych miarowzorów podręcznych służą miarowzory do kontroli podane w §. 62.

Zboczenie każdej z tych miar od pojemności właściwej nie powinno przekraczać $\frac{1}{4}$ zboczenia, jeszcze dozwolonego w §. 58 dla odpowiednich miarowzorów podręcznych.

§. 64.

Miarowzory do kontroli ciężarków.

Zbiór ciężarków na 10, 10, 5, 2, 1 K. które mają być mosiężne dla urzędów miar i wag przeznaczonych do sprawdzania ciężarków ścisłych w całej rozciągłości, zaś z lanego żelaza, z zatyczką mosiężną dla reszty urzędów; 10 sztuk ciężarków gramowych na 500, 200, 100, 50, 20, 10, 5, 2, 1, 1 G. mosiężnych pozłacanych;

10 sztuk ciężarków miligramowych, na 500, 200, 100, 50, 20, 10, 5, 2, 1, 1 M. platynowych.

Zboczenie każdego z tych ciężarków od ciężaru właściwego nie powinno przekraczać o $\frac{1}{4}$ zboczenia jeszcze dozwolonego w §. 59 dla odpowiednich miarowzorów podręcznych ciężarków ścisłych.

III. Miarowzory główne.

§. 65.

Przepisy ogólne.

Władze nadzorcze, powołane do utrzymywania dokładności miarowzorów do kontroli, znajdujących się w urzędach miar i wag, będą zaopatrzone w miarowzory główne, poniżej wymienione.

Co do sposobu ich wyrabiania jako też przechowywania ich w osobnych pudełkach obowiązują te same przepisy, jak dla miarowzorów do kontroli (§. 60). Tych się nie cechuje, lecz daje się im liczbę i poświadczenia, w krórych podane jest dla każdej sztuki z osobna o ile takowa zbacza od właściwej wielkości.

Zboczenie od właściwej wielkości nie powinno być u żadnej większe od dozwolonego, dla odpowiedniej sztuki miarowzorów do kontroli.

Komisya główna miar i wag bada od czasu do czasu w dłuższych ustępach, czy miarowzory główne zachowują ciągle swoję dokładność.

§. 66.

Miarowzór główny do miar długości.

Pręt metrowy mosiężny, jako miara kresowa, podzielony cały na centymetry a pierwszy jego decymetr na milimetry.

§. 67.

Miarowzory główne miar pojemności.

Zbiór miar począwszy od 2 litrów aż do $\frac{1}{2}$ litra i od 0,2 do 0,01 litra z ciągniętych rur mosiężnych, z brzegiem zgrubionym wyszlifowanym i dnem wlutowanem, zrobiony w kształcie miarowzorów podręcznych dla miar do płynów, z należącemi do nich płytami szklanemi.

Miarowzorów głównych miar pojemności do rzeczy sypkich nie wyrabia się, albowiem wielkie miarowzory do kontroli powinny być regulowane przez odważanie wody je wypełniającej, do mniejszych zaś mogą służyć miarowzory główne miar do płynów.

§. 68.

Miarowzory główne do ciężarków.

Ciężarki od 10 K. do 1 G. mosiężne, pozłacane, i od 500 M. do 1 M. platynowe, w tylu i takich sztukach jak przepisano w §. 64.

Rozdział czwarty.

Reszta zaopatrzenia urzędów miar i wag tudzież władz nadzorczych.

I. Wagi przyrządy pomocnicze i miarowzory zastępujące.

§. 69.

Wagi urzędów miar i wag.

W każdym urzędzie miar i wag powinny być do sprawdzania ciężarków wagi drążkowe równoramienne, należycie czułe, a mianowicie powinno być pięć wag do sprawdzania ciężarków ścisłych,

które to wagi przeznaczone są do ciężarów według następującego stopniowania	i okazywać powinny wyraźne odchylenie gdy obciążenie wynosi	za dodaniem ciężarka:
Nr. 1 do 20 K. aż wyłącznie do 2 K.	20 K.	600 M.
	5 K.	180 M.
Nr. 2 „ 2 K. „ „ „ 200 G.	2 K.	90 M.
	500 G.	36 M.
Nr. 3 „ 200 G. „ „ „ 20 G.	200 G.	16 M.
	50 G.	8 M.
Nr. 4 „ 20 G. „ „ „ 2 G.	20 G.	4 M.
	5 G.	2 M.
Nr. 5 „ 5 G. i do ciężarów mniejszych	5 G.	2 M.
	1 G.	0,8 M.

Do sprawdzania ciężarków handlowych wystarczają wagi Nr. 1—4, w którym to razie Nr. 4 używa się także do ciężarków na 2 i 1 G.; do sprawdzania zaś ciężarków aptekarskich wystarczają wagi Nr. 3—5.

§. 70.

Wagi władz nadzorczych.

Do porównywania miarowzorów do kontroli z miarowzorami głównemi, władze nadzorcze powinny mieć pięć wag, tej samej wytrzymałości, jak w §. 69 podano ale najmniej pięć razy czulszych niż tamte.

§. 71.

Przyrządy pomocnicze.

Urzędy miar i wag muszą być zaopatrzone w te, przepisane własności posiadające przyrządy i środki pomocnicze, odnośne do właściwego im wydziału sprawdzania, które są potrzebne do wykonywania instrukcyami wskazanych czynności sprawdzania; do tych przyrządów i środków pomocniczych należą:

Do sprawdzania miar długości: lupa, cyrkiel prętowy, kątka do przykładania itd.

Do sprawdzania miar do płynów: płyta poziomo ustawić się dająca, libella, birety czyli szkła do oznaczenia błędów, dłutka do rysowania itd.

Do sprawdzania miar pojemności do rzeczy sypkich: lejki do sprawdzania prosem lub rzepakiem, strychulce, naczynia szklane do oznaczania błędów itd.

Do sprawdzania ciężarków: ciężarki do odtarowania, szczypczyki i widełki do podnoszenia miarowzorów do kontroli itd.

Do sprawdzania wag: podstawki, ciężarki do zawieszania itd.

§. 72.

Przyrządy zastępujące miarowzory.

Przyrządy, któremi zastąpić można użycie miarowzorów, powinny być zrobione w sposobie w instrukcyach bliżej opisanym a urzędy miar i wag dopiero wtedy używać ich mogą, gdy c. k. komisya główna miar i wag lub władza nadzorcza, do tego upoważniona, poprzednio je sprawdzi i uzna za odpowiednie do tego celu.

Tu należą mianowicie:

Przyrządy do mierzenia większych ilości płynów zapomocą naczyń z podziałką pojemności;

Przyrząd do oznaczania pojemności beczek zapomocą ciężaru wody w nich zawartej przy użyciu wagi dziesiętnej;

Przyrządy do sprawdzania gazomierzów.

W każdym przypadku, w którym tablic zamiany użyć wypadnie, np. przy oznaczeniu z ciężaru zawartej wody ilości, którą w sobie mieszczą miary pojemności lub beczki, posługiwać się należy tablicami, które wyda c. k. komisya główna miar i wag.

§. 73.

Narzędzia prawidłowe do alkoholometrów, cukromierzów i należących doń ciepłomierzów.

Do sprawdzania alkoholometrów, cukromierzów i należących do nich ciepłomierzów mogą być używane tylko narzędzia prawidłowe, których dostarczy c. k. komisya główna miar i wag. Narzędzia te mają podziałkę prawidłową, podzieloną na czwarte części stopnia. Każdy urząd miar i wag, któremu to sprawdzanie jest poruczone, winien posiadać miarowzór podręczny i miarowzór do kontroli.

II. Cechy i pieczęcie.

§. 74.

Cecha powszechna.

Przepisaną cechą powszechną jest orzeł państwa.

§. 75.

Cecha c. k. komisyi głównej miar i wag.

Cecha c. k. komisyi głównej miar i wag zawiera po obu stronach orła państwa, gwiazdę o sześciu promieniach, tudzież, jeżeli miejsca wystarczy, napis: c. k. komisya główna miar i wag.

§. 76.

Każda władza nadzorcza otrzyma właściwą sobie liczbę porządkową a jej cecha ma po lewej stronie orła państwa tę właściwą liczbę porządkową, po prawej stronie zaś gwiazdę o sześciu promieniach.

§. 77.

Cecha każdego urzędu miar i wag ma po lewej stronie orła państwa, liczbę władzy nadzorczej, której ten urząd podlega, po prawej stronie zaś liczbę porządkową, jaką ten urząd miar i wag otrzymał w okręgu swej władzy nadzorczej.

§. 78.

Ogłoszenie cech.

C. k. komisya główna miar i wag ogłasza wykaz wszystkich urzędów miar i wag z dodaniem cech przez nie używanych.

§. 79.

Pieczęcie i cechy barwne.

Pieczęcie i większe cechy barwne władz nadzorczych, tudzież urzędów miar i wag zawierają prócz powyższych znaków napis, wyrażający ich nazwę i siedzibę.

§. 80.

Pieczęcie potrzebne.

Urzędy miar i wag muszą być zaopatrzone w następujące pieczęcie w celu wykonywania poszczególnych sprawdzań, odpowiednio do swego zakresu działania:

1. Cztery ostre pieczęcie, mające 8 do 2 milimetrów średnicy, do miar długości metalowych lub z twardego drzewa zrobionych, do zatyczek miedzianych albo mosiężnych, do ciężarków metalowych z wyjątkiem żelaznych, do wag drążkowych i gazomierzów; większe z oznaczeniem zupełnem (§. 77), najmniejsza ze znakiem powszechnym tylko (§. 74).

2. Pieczęć wyryta wklęsło, 6 milimetrów w średnicy, z oznaczeniem zupełnem do cechowania na kroplach cynowych.

3. Dwie pieczęcie 15 i 8 milimetrów w średnicy z oznaczeniem zupełnem, do wybijania na drewnianych przedmiotach.

4. Trzy pieczęcie do wypalania 70, 50 i 25 milimetrów w średnicy, z oznaczeniem zupełnem.

5. Pieczęć do wyciskania na sucho z oznaczeniem zupełnem od 6 do 8 milimetrów do podziałek papierowych.

6. Trzy pieczęcie na 4, 3 i 2 milimetry przedstawiające gwiazdę o sześciu promieniach.

7. Dwa zbiory pieczęci do liczb oraz z przecinkiem, do wybijania.

8. Cztery zbiory pieczęci do liczb oraz z przecinkiem do wypalania.

9. Pieczęci do wypalania ułamków ½ i ¼.

10. Trzy ostre pieczęcie z liczbą roku, mające cyfry na 5, 2 i 1 milimetr wysokie.

11. Pieczęć wyryta wklęsło, z liczbą roku, mająca cyfry 2 milimetry wysokie, do kropli cynowych.

12. Pieczęć do wypalania liczby roku.

13. Pieczęcie do wypalania głosek: K., L., H., T. i znaku Nr., pomiędzy temi głoska L. większa i mniejsza.

Rozdział piąty.

Czynności urzędów miar i wag.

§. 81.

Sprawdzanie i cechowanie przedmiotów nowych.

Każdy urząd miar i wag powinien stosownie do przepisów niniejszej ustawy sprawdzić własności i dokładności wszelkich przedmiotów nowych, do sprawdzania i cechowania jemu przedłożonych a do używania w obiegu publicznym przeznaczonych, nie zważając na miejsce ich pochodzenia: jeżeli sprawdzenie ich wchodzi w jego zakres i jeżeli w ogóle podług przepisów niniejszej ustawy mogą być przyjęte; następnie zaś tylko te ma cechować które nie więcej się różnią od dokładnych, jak to jest dozwolone.

§. 82.

Postępowanie z przedmiotami, które się niedokładnemi okażą.

Te przedmioty, które przy sprawdzaniu okażą się niezdatnemi do cechowania, zwraca się stronom, wymieniając powód; urzędom miar i wag nie wolno podejmować czynności poprawiania.

§. 83.

Sprawdzanie przedmiotów w obiegu będących.

Każdy urząd miar i wag winien sprawdzać ponownie przedmioty już w obiegu będące a więc już cechą opatrzone, jeżeli do ich sprawdzania jest uprawniony, gdy takowe będą mu przedłożone na mocy art. XV ustawy o miarach i wagach z dnia 23 lipca 1871 do przepisanego tamże ponownego cechowania, i ma takowe cechować zwykłą pieczęcią i liczbą bieżącego roku, jeżeli niedokładność ich nie przewyższa błędu, niniejszą ustawą o sprawdzaniu, dozwolonego.

§. 84.

Spóludział urzędów miar i wag przy nadzorowaniu miar i wag.

Urzędy miar i wag są obowiązane do dawania należnej pomocy przy nadzorowaniu policyjnem miar, ciężarków i wag w obiegu będących według rozporządzeń w tym względzie istniejących lub wydać się mających.

§. 85.

Opłaty za sprawdzanie.

Urzędy miar i wag pobierają za dokonane czynności sprawdzania opłaty podług przepisanej taksy. Bezwzględnie zakazuje się wszelkiego zniżania opłat, wyjąwszy te szczególne przypadki, które w taksie są przepisane.

§. 86.

Poświadczenie sprawdzenia urzędowego.

Urzędy miar i wag winny wydawać poświadczenie dokonanych sprawdzeń podług wzorów w instrukcyach przepisanych, zarazem kwitować w takowych ze złożonej opłaty.

§. 87.

Czynności sprawdzania nadzwyczajne.

Podług §. 2 rozporządzenia c. k. ministerstwa handlu z dnia 17 lutego 1872, c. k. komisya główna miar i wag rozstrzyga o dopuszczalności do sprawdzania i cechowania innych narzędzi.

W przypadku potrzeby zarządzenia szczególnych, niniejszą ustawą nie objętych sprawdzań i cechowań, należy uczynić odpowiednie wnioski do c. k. komisyi głównej miar i wag, która, rozstrzygnąwszy o dopuszczalności, wyda bliższe przepisy, jak sobie przy sprawdzaniu postąpić należy.

§. 88.

Roczne przeglądy czynności.

Urzędy miar i wag winny corocznie ułożyć i swym władzom nadzorczym przesłać przegląd czynności sprawdzania przez się przedsięwziętych, jakoteż zebranych opłat, a to podług wzoru, który przez c. k. komisyą główną miar i wag podanym będzie.

Rozdział szósty.

Przepisy przejściowe.

§. 89.

Przepisy ogólne.

Do cechowania miar i ciężarków, zrobionych i sprawdzonych podług przepisów niniejszej ustawy urzędy miar i wag, od dnia 1 stycznia 1873, poczynając, używać winny cech tutaj przepisanych; do uwierzytelnienia zaś przedmiotów, zrobionych i sprawdzonych podług tych przepisów, które z końcem roku 1875 tracą moc obowiązującą, używać winny cech dotychczasowych. Te ostatnie, od dnia 1 stycznia 1876 poczynając, nie będą już używane.

§. 90.

Sprawdzanie miar długości.

Do końca roku 1875 wolno sprawdzać i cechować miary prętowe do używania w obiegu przeznaczone, jeżeli są tak długie jak tego §. 1 wymaga, chociażby na nich, oprócz miary metrycznej, była także oznaczona miara wiedeńska, do rzeczonego powyżej terminu prawnie obowiązująca; a na odwrót od dnia 1 stycznia 1873 nie wolno sprawdzać i cechować miar prętowych, mających długość całą od końca do końca oznaczoną według miary wiedeńskiej, a zarazem podzielonych według miary metrycznej.

§. 91.

Sprawdzanie wag.

Nowe wagi, czyniące zadość przepisom niniejszej ustawy, będą uwierzytelniane już od dnia 1 stycznia 1873 nową cechą.

Toż samo odnosi się także do ponownego sprawdzania wag już w obiegu będących: na wagach takich, potrzeba, o ile można, podług §. 25 *e)* oznaczyć największą wytrzymałość.

§. 92.

Sprawdzanie alkoholometrów i cukromierzy.

Sprawdzając alkoholometry i cukromierze, trzeba już od dnia 1 stycznia 1873 wyrażać ciężar w centygramach, jak to w §. 39 jest przepisane i używać cech nowych, jednak tylko wtedy, jeżeli narzędzia te odpowiadają przepisom niniejszej ustawy (§§. 33, 34, 37 i 38).

§. 93.

Sprawdzanie gazomierze.

Nowe gazomierze powinny być już od 1 stycznia 1873 robione, sprawdzane i cechowane podług przepisów niniejszej ustawy.

Gazomierze już w użyciu będące, będą do sprawdzania i cechowania przyjmowane do końca roku 1875, chociażby nie liczyły według miary metrycznej, jeżeli tylko przy badaniu okażą się zresztą dopuszczalnemi. W przypadku takim trzeba wyrazić na gazomierzu pojemność części bębna, gaz zawierającej, w litrach (I = ... L.), a największą ilość gazu, którą tenże na godzinę ma przepuszczać, w metrach sześciennych (V = ... Kub. Met.). W przypadku zaś potrzeby istotnych napraw (odnowienie osi, bębna, puzdra, rachmistrza i zmiana objętości) trzeba te gazomierze urządzić do liczenia metrycznego, nim się je podda sprawdzaniu.

Wiedeń, dnia 19 grudnia 1872.

C. k. komisya główna miar i wag.

Herr r. w.

Taryfa

opłat za sprawdzanie pobierać się mających na zasadzie §. 85 ustawy z dnia 19 grudnia 1872.

Wydana przez c. k. komisyą główną miar i wag w wykonaniu porządku miar i wag z dnia 23 lipca 1871.

Uwagi wstępne.

1. Opłaty umieszczone pod *A* będą liczone wtedy, gdy przedmiot do urzędu miar i wag oddany, okaże się przy badaniu według przepisów porządku sprawdzania dopuszczalnym i stanowią zapłatę za całą czynność sprawdzania to jest za badanie i za cechowanie odnośnego przedmiotu.

2. Opłaty umieszczone pod *B* będą liczone wtedy, jeżeli się tylko bada a nie cechuje, a więc od tych przedmiotów nowych, lub do ponownego sprawdzenia podanych, w których niedokładność przechodzi dozwoloną granicę, które zatem zwraca się niecechowane.

Opłat tych nieuiszcza się, jeżeli przedmioty z powodu niezgodnej z przepisami jakości ich materyału, oznaczenia i całego zresztą wykonania odrazu zostały odrzucone bez dalszego badania ich dokładności.

3. Za czynności sprawdzania poza urzędem przedsięwzięte, bądź z polecenia urzędowego, bądź na żądanie osób interesowanych, urzędnik miar i wag winien policzyć prócz opłat taryfą przepisanych:

a) dyety, stósownie do czasu na tę czynność użytego włącznie z podróżą tam i napowrót, za pół dnia (5 godzin i mniej) . , ... 2 zł.,
za dłuższy zaś czas, dziennie . . . . 4 zł.:

b) koszta podróży tam i napowrót, stósownie do okoliczności;

c) wydatki na przewóz przyborów potrzebnych do czynności, jakoteż za potrzebną pomoc przy robocie.

W razie sporu o policzenie dyet i wydatków rozstrzyga władza nadzorcza urzędu miar i wag.

Przedmiot	A. za sprawdzanie	B. za badanie bez cechowania
	centów	
I. Miary długości.		
(Nr. 1—6 §. 3 porządku sprawdzania.)		
1. Metalowe miary prętowe ścisłe	30	15
Za badanie podziału tych miar prętowych liczy się od każdej setki kresek zupełnej tudzież nie zupełnej	15	. . . . . .
2. Zwykłe miary prętowe metalowe lub mniejsze począwszy od 0·5 metra, choćby te były z drzewa twardego, z kości słoniowej itd.:		
od 2 metrów długości	30	15
od 1 metra długości	15	7
od 0·5 metrów długości i 0·2 metra	10	5
3. Pręty drewniane na 5, 4 i 2 metry długości	10	5
„ „ „ 1 i 0·5 „ „	6	3
4. Pręty metrowe do towarów łokciowych	3	1
5. Miary wstęgowe z blachy metalowej:		
20 do 5 metrów, od każdych 5 metrów	20	10
2 i 1 metrów	15	7
6. Miary do koni	10	5

Przedmiot	A. za sprawdzanie	B. za badanie bez cechowania
	centów	
II. Miary do płynów.		
Miary po 20 litrów	40	...
„ „ 10 „	24	...
„ „ 5 „	14	...
„ „ 2 „	10	...
„ „ 1 litr	6	...
Od każdej mniejszej miary	4	...
III. Beczki.		
Od beczki aż do pojemności 50 litrów	10	...
Od beczki mającej więcej niż 50 aż do 150 litrów pojemności	15	...
Jeżeli beczka ma więcej niż 150 litrów pojemności liczy się od każdych 10 litrów resztę mającą mniej niż 10 litrów liczy się za całe 10 litrów.	1	...
Za wyznaczenie i wycechowanie ciężaru tary	25	...
IV. Miary pojemności do rzeczy sypkich.		
Miary na 50 litrów	60	30
„ „ 25 i 20 litrów	30	15
„ „ 10 litrów	20	10
„ „ 5 „	14	7
„ „ 2 „	10	5
„ „ 1 litr	6	3
Od wszelkiej mniejszej miary	4	2
Miary na 1 hektolitr (do węgli)	30	15
Strychulce	5	2
V. Ciężarki.		
a) Ciężarki handlowe.		
20 kilogramów	20	10
10 i 5 kilogramów	10	5
2 i 1 „	6	3
50, 20, 10 i 5 dekagramów	4	2
Od wszelkiego mniejszego ciężarka	2	1
b) Ciężarki ścisłe.		
20 kilogramów	30	15
10 i 5 kilogramów	16	8
2 i 1 „	10	5
500, 200, 100 i 50 gramów	6	3
Od wszelkiego mniejszego ciężarka	4	2

Uwaga. Jeżeli kto przyniesie do sprawdzenia odrazu 100 lub więcej sztuk tego samego ciężaru, to opłaty podane w kolumnie *A* zniżają się o 20 od sta, opłaty zaś w kolumnie *B* nie ulegają zmianie.

Przedmiot	A. za sprawdzanie		B za badanie bez cechowania	
	zł.	ct.	zł.	ct.
VI. Wagi.				
a) Wagi drążkowe równoramienne do obiegu handlowego.				
Te, których największa wytrzymałość po jednej stronie wynosi 500 gramów i mniej		10		5
nad 500 gramów do 5 kilogramów		20		10
„ 5 kilogramów do 20 kilogramów		30		15
„ 20 „ „ 50 „		40		20
„ 50 „ „ 100 „		50		25
Za każde następne 50 kilogramów, dodaje się nadto		10		5
Za osobne zbadanie obu talerzy u wag aż do wytrzymałości 20 kilogramów				5
Jeżli wytrzymałość jest większa				10
b) Wagi drążkowe równoramienne jako wagi ścisłe.				
Te, których największa wytrzymałość po jednej stronie wynosi 500 gramów i mniej		30		15
nad 500 gramów do 5 kilogramów		60		30
„ 5 kilogramów do 20 kilogramów		90		45
„ 20 „ „ 50 „	1	20		60
Za zbadanie talerzy jak pod *a)*.				
c) Wagi kramarskie		10		5
d) Wagi z talerzami u góry czyli stołowe.				
Dwa razy tyle co pod *a)*				
e) Przezmiany (wagi rzymskie).				
Te, których największa wytrzymałość wynosi do 5 kilogramów		50		25
nad 5 kilogramów do 20 kilogramów		65		32
„ 20 „ „ 50 „		80		40
„ 50 „ „ 100 „		95		48
Za każde następne 100 kilogramów, dopłaca się		15		8
f) Wagi pomostowe Sztrassburgskie.				
Te, których największa wytrzymałość wynosi 20 kilogramów		60		30
aż do 50 „		80		40
„ „ 250 „	1			50
„ „ 500 „	1	50		75
„ „ 750 „	2		1	
„ „ 1.000 „	2	50	1	25
„ „ 1.500 „	3		1	50
za każde następne 500 kilogramów, dopłaca się		50		25
g) Wagi pomostowe rozmaitych układów jak pod *f)*.				
Za badanie urządzeń z podziałką do ciężarków posuwnych jakie dozwolone są przy wagach pomostowych, dolicza się 25 centów.				
VII. Alkoholometry i cukromierze.				
Od alkoholometru		30		15
Cena tabeli redukcyjnej i przepisu jej użycia do alkoholometrów		10		
Od cukromierza		30		15
Ponowne badanie celem wydania nowego poświadczenia				15

Uwaga. Za sprawdzanie podziałek (VII. Instrukcya Nr. 3) nie się nie płaci, jeżeli je odrzucono dla niedokładności podziału.

Przedmiot	A. za sprawdzanie		B. za badanie bez cechowania		C. za roboty uboczne	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
VIII. Gazomierze.						
Jeżeli największa objętość gazu, którą gazomierz na godzinę ma przepuścić wynosi nie więcej jak:						
0·25 metra sześciennego	......	50	......	40	......	30
0·5 " "	......	75	......	60	......	35
1 metr sześcienny	1	......	......	80	......	40
2 metry sześcienne	1	50	1	20	......	50
4 " "	2	......	1	60	......	60
6 metrów sześciennych	2	50	2	......	......	70
8 " "	3	......	2	40	......	80
10 " "	3	50	2	80	......	90
15 " "	4	......	3	20	1	......
Za każde następne 5 metrów sześciennych i część tejże ilości dopłaca się	......	50	......	40	......	10
Kolumna *C* odnosi się tylko do robót pobocznych, niezbędnie przy sprawdzaniu potrzebnych, za które liczy się kwotę odpowiednią wydatkom i pracy, jednak nie większą jak w kolumnie podano.						
IX. Miary i ciężarki probiercze do zboża.						
Za sprawdzanie hektolitra probierczego (0,2 Litra), ciężarków probierczych, jakoteż wagi do nich należącej liczy się stosownie do wielkości tych przedmiotów opłaty przydające podług IV, V i VI *b*).						
X. Ramy do mierzenia drzewa.						
Miary na 4 i 2 metry kwadratowe	......	10	......	5	......	......
" " 1, 0.5, 0·2 i 0·1 metra kwadratowego	......	6	......	3	......	......

Fig. 1.

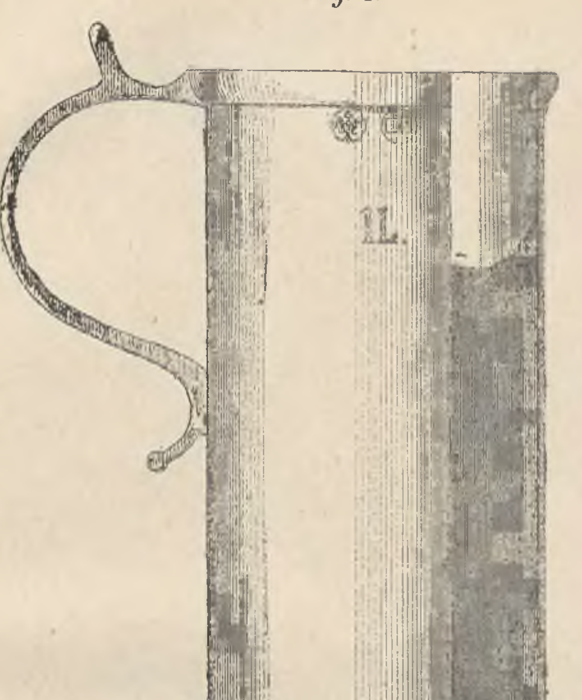

Fig. 3.

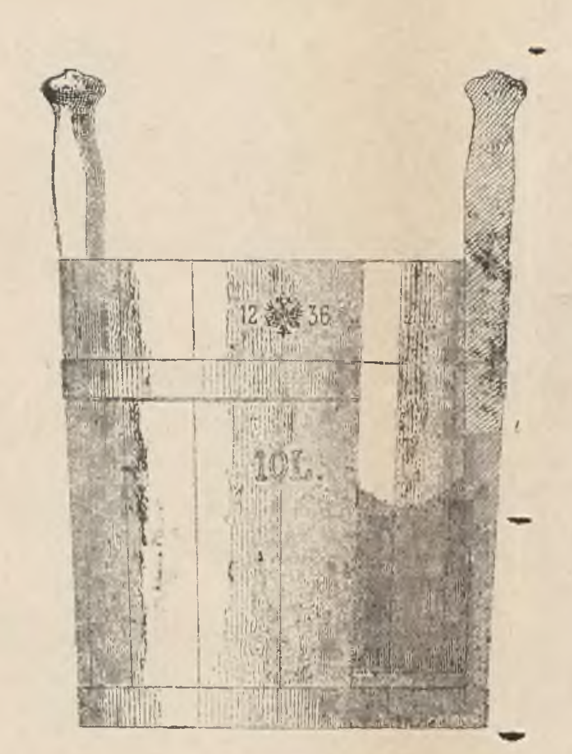

Fig. 4.

Fig. 6.

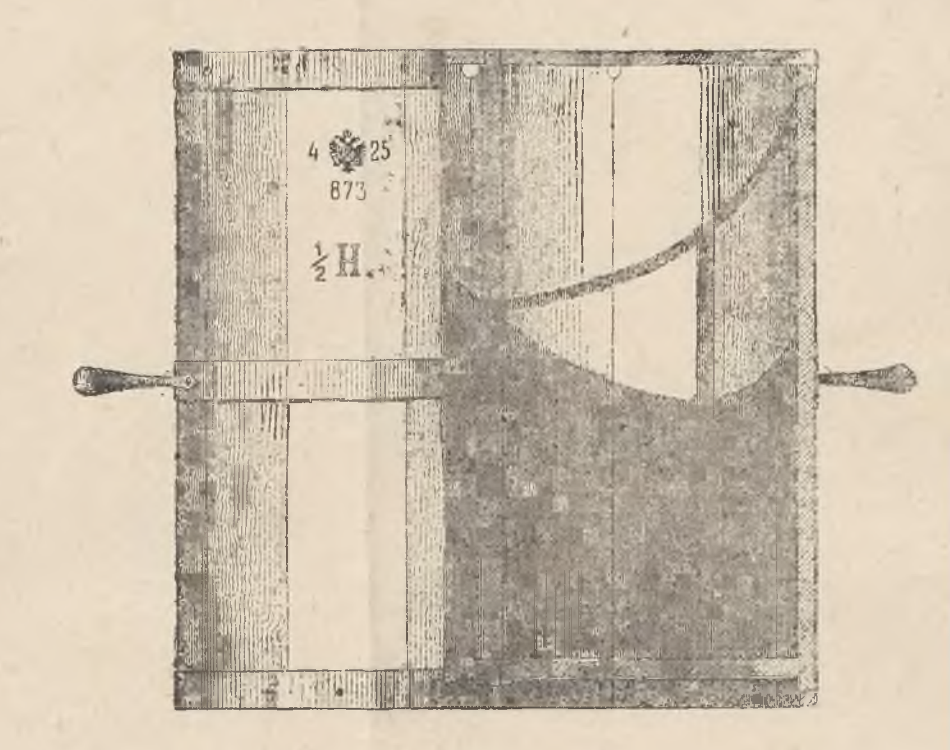

Fig. 2.

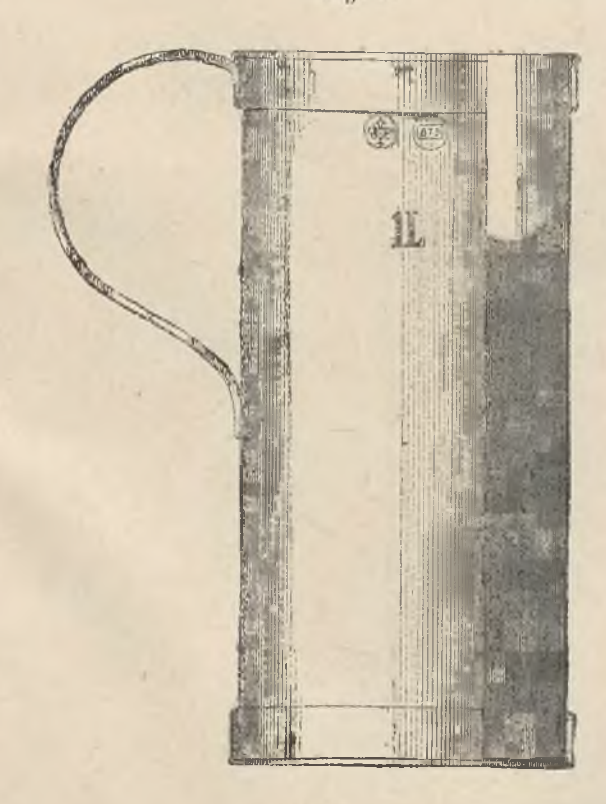

Fig. 5.

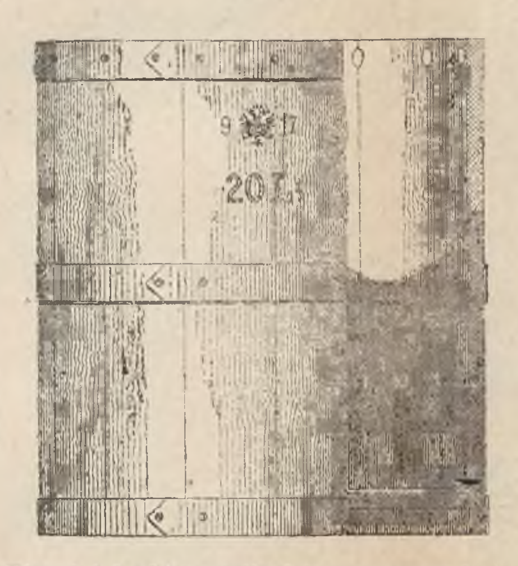

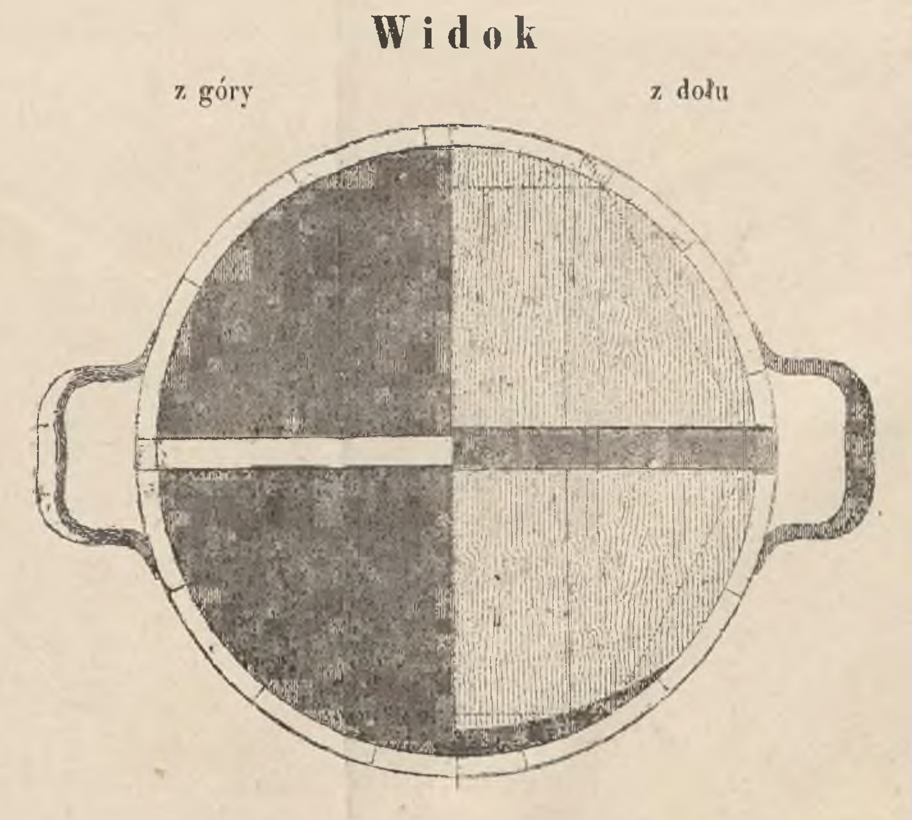
Fig. 1 i 2 w 1/2 wielkości rzeczywistej.

Fig. 3, 5, 6 i 7 w 1/5 wielk. rzeczywistej.

Fig. 7.

Widok

z góry z dołu

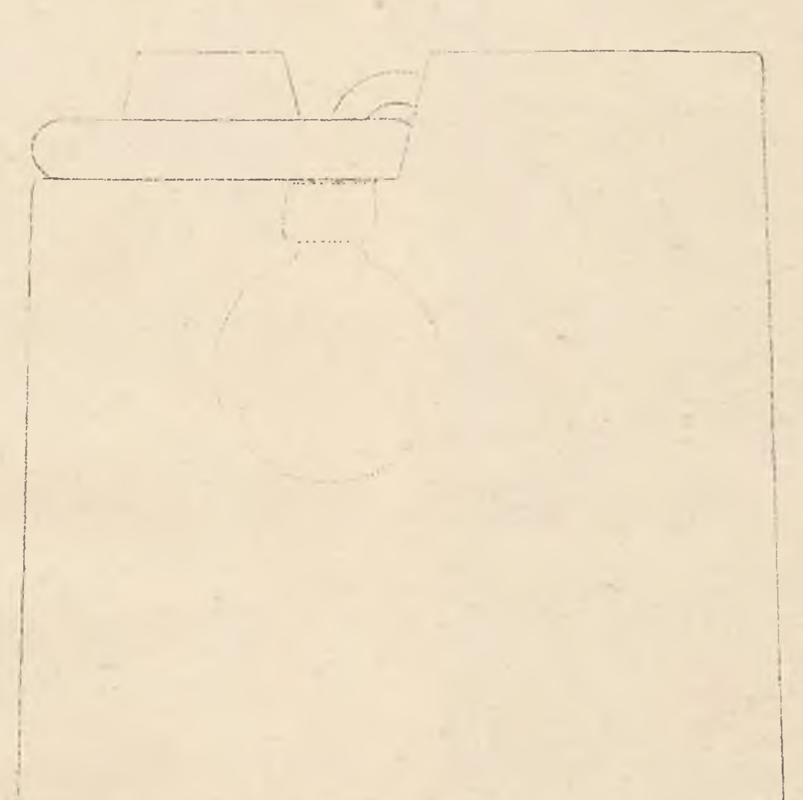

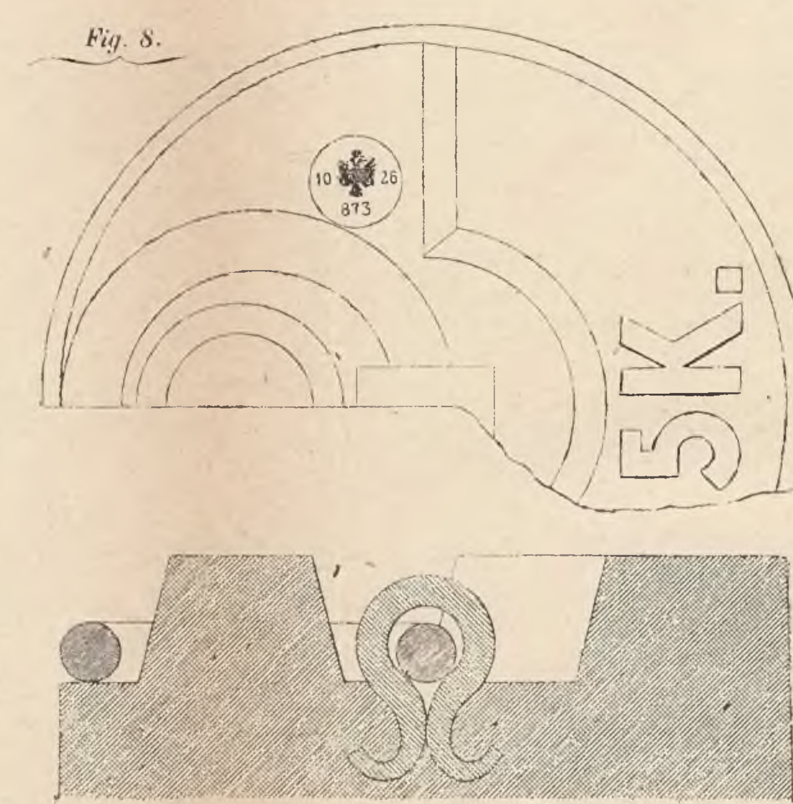
(Polnisch.)

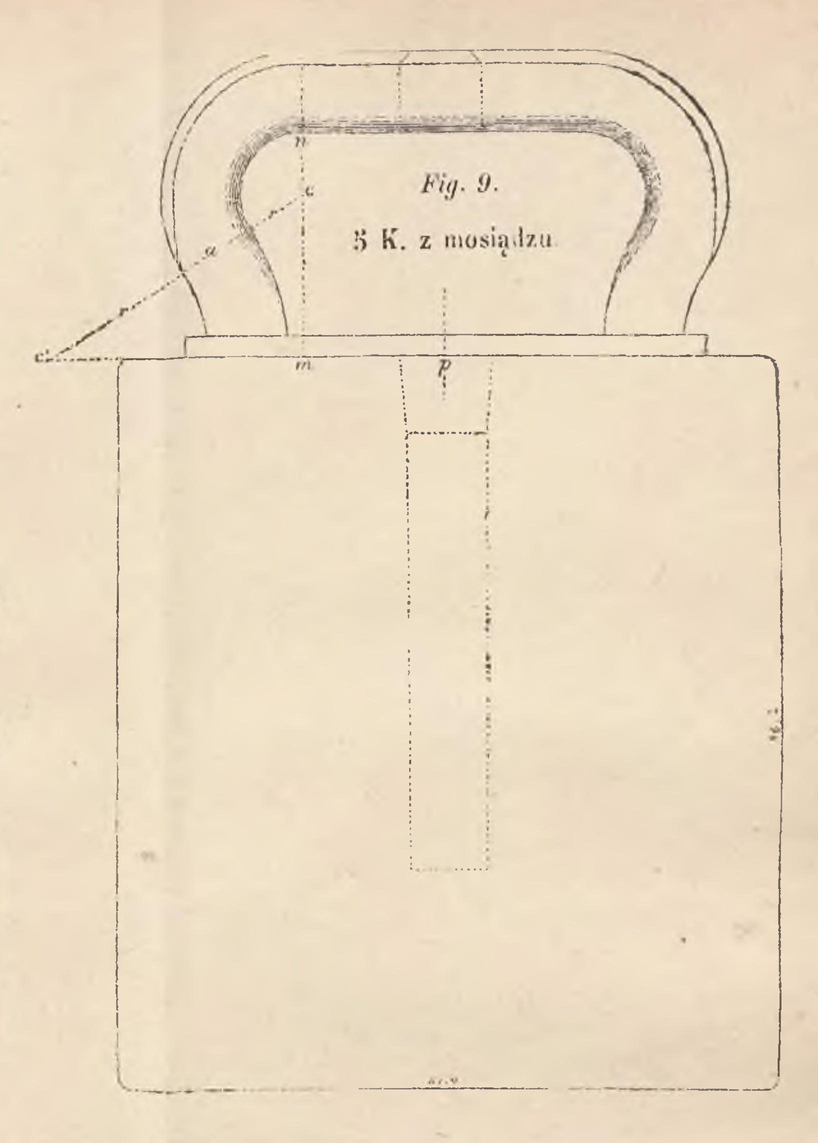
Ciężarki handlowe.

Wszystkie wymiary wyrażone w milimetrach.

Ciężar gat. żelaza lanego = 7.1, mosiądzu = 8,4.

Wymiary ciężarków z guzikiem.
Fig. 10.

	Mosiądz			Żelazo lane		
	2 K.	1 K.	0,5 K.	2 K.	1 K.	0,5 K.
Średnica i wysokość	65,9	52.3	41,5	69.6	55,3	43,9
a	16,5	13.1	10,4	17,4	13,8	11,0
$b=r=e=c$	8,2	6,5	5,2	8,7	6,9	5,5

Wymiary ciężarków z obłąkiem.
Fig. 9.

	20 K.	10 K.	5 K.
Średnica	138,8	110,2	87,4
Wysokość	152,7	121.2	96,2
$m\ n$	46,3	36,7	29,1
a	17,4	13,8	10.9
$m\ p$	29,7	23,6	18,7
$c'p$	83,3	66,1	52,4
r	12,8	10.2	8,1
r'	33,0	26,2	20,8
Długość wstęgi	109,3	86.8	68,9
Szerokość wstęgi . . .	26.1	20,7	16.4
Wysokość „ . . .	4.3	3.5	2,7

Fig. 10.

50Dk.

20Dk.

10Dk.

5Dk.

2Dk.

1Dk.

5G.

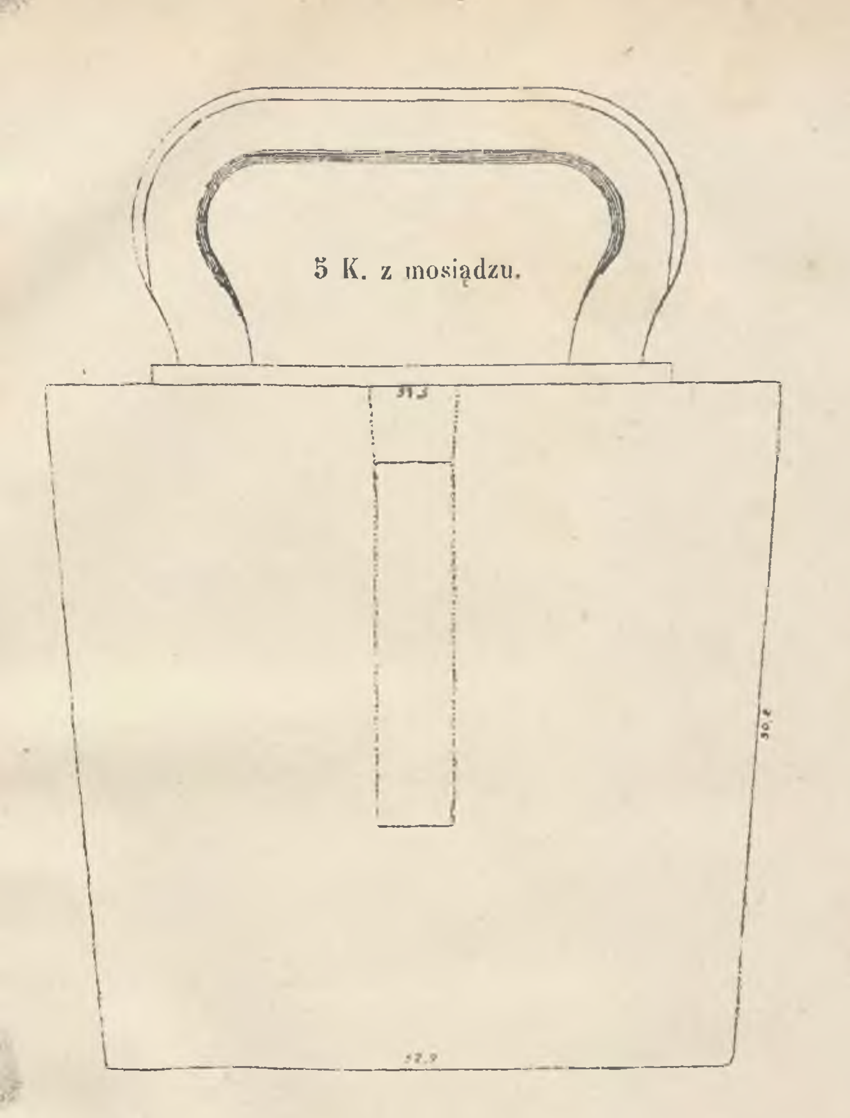
2G.

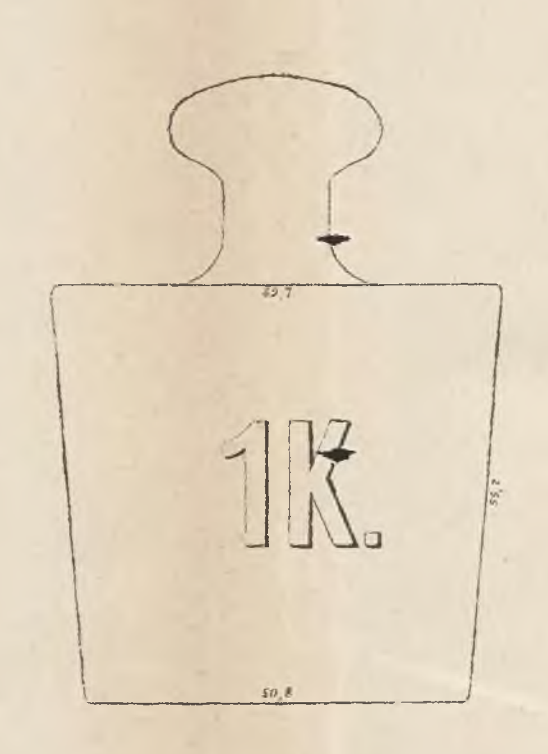
1G.

Ciężarki ścisłe.

Wszystkie wymiary wyrażone w milimetrach.

Ciężar gat. żelaza lanego = 7,1, mosiądzu, = 8,4.

Wymiary ciężarków. — Obłąki i guziki jak u ciężarków handlowych.

	Mosiądz						Żelazo lane					
	20 K.	10 K.	5 K.	2 K.	1 K.	0,5 K.	20 K.	10 K.	5 K.	2 K.	1 K.	0,5 K.
Średnica górna....	154,8	122,9	97,5	71,1	56,5	44,8	164,4	130,5	103,6	75,2	59,7	47,4
„ dolna	131,6	104.4	82,9	60,5	48,0	38.1	139,8	110,9	88,0	64,0	50,8	40,3
Wysokość	143,2	113.6	90,2	65,8	52,2	41,5	152,1	120,7	95,8	69,6	55,2	43,8

